

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa angelica de casibus conscientiae

Angelus <Carletus>

[Nürnberg], 10. Feb. 1492

Habitus - Humilitas

[urn:nbn:de:bsz:31-300937](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300937)

Habitus

sunt quinque. Prima spes est quae hora preuenitur de bita de quo habes de cose. dist. j. c. solent. Secunda quando cibos lautiores querit quae conueniat eius qualitati. de quo. xij. dist. c. j. ij. Tercia quando nimis studiose et accurate cibos preparat de qua die vt. xij. dist. c. iij. Quarta quando nimis comedit vel bibit quae mensura refectiois erigat. Quinta quando cum nimio desiderio affectatur de quo distinc. xij. c. j. vnde versus. Propece laute nimis ardentem et studiose.

2 **Utrum gula sit peccatum mortale.** Rñ. Alex. de ales in cōpendio suo. quod appetitus comedendi vel bibendi potest esse quinque modis. Primo abusu vel potius solimō appetendo. et hoc nullū est peccatum. quia naturale est. Secundo quando tali appetitui adiungitur delectatio in cibo vel potu. Et sic est veniale peccatum. Tercio quando tali appetitui adiungitur transgressio alicuius precepti. puta quia frangit ieiunium de precepto ad quod obligatur sic est mortale peccatum. Quarto quando tali appetitui finali affectu inheret. puta paratus facere quecumque vt eius sequatur sic est mortale. et grauius sicut fecit esau. Quinto quando propter talem delectationem appetitus ducit totā vitā suā hōi delectationibus deputare sicut diues qui epulabatur quotidie. Et hoc est multū vicinū mortali. addo. vj. p. clarior intelligentiā. quando tali cibo vel potu seu tanto scienter et aduertenter vti vult quod notabile nocumentum prope persone pstat. puta tñ bibit vel comedit aduertenter quod perdit vsum rōnis. quia tunc peccat mortaliter. Similiter si comedit aliquid scienter quo notabilem infirmitatem vel malū incurret eēt mortale. quia contra preceptū Math. xxiij. diliges primum tuum sicut teipm. Secus si inaduertenter nisi ita esset frequens quod teneretur aduertere. sicut dicimus de ebrietate. xxv. dist. s. alias ea demum. vel etiā secus si modicū nocumentum ex tali cibo incurrat aut verisimiliter credat incurere. sicut infirmus qui potius vult panem augmentum febriū quam sitim et hōi. quia tūc est veniale.

3 **De ieiunio et hora comedendi et cibis quibus vesci licet.** vide. j. ieiunium.

4 **Quot sunt filie gulae.** Rñ. q. sunt. vj. Prima ebrietas. Secunda ebetudo mentis. Tercia inepta leticia. Quarta multiloquium. Quinta scurrilitas. Sexta inuimū ditia. de quibus in suis capitulis.

Abitus

aliquando dicitur quedam qualitas animi acquisita ex frequentatis actibus vel ex vno multū vehementi quo anima facili disponitur ad aliquid faciendū quod differt a dispositione. quae illa defacili mobilis. h. habitus de difficili fm Ari. in predicamento qlitatis. aliqui dicitur vestis seu tegumentum quo hō tegitur de quo in. c. precipimus. xij. q. iij. et de vi. et ho. de. c. deus qui.

1 **Quō autem sit peccatum in vestimētoꝝ ornatu** vide Ornatu.

2 **Quali habitu debet vti clericus.** Rñ. glo. in sum. xij. q. iij. quod possunt vti pannis etiā preciosis fm consuetudinē regionis vt cōformēt se moribus eorum inter quos viuunt. et ne vilescat clericalis dignitas

vt. lxx. di. epi. de quo vide. s. clericus. iij. et j. Ornatu.

Qualis debet esse habitus religiosi. Rñ. similiter fm statuta sue regule. ita tñ quod conueniat religioni et penitentie. vt. xx. q. j. c. vidua.

Quo tempe debet vti habitus religionis. Rñ. quod omni tpe lectulo quiescens. seu in quocūque loco consistens. vt dicitur in. d. c. vidua.

Utrum peccet mortaliter religiosus dimittens habitum. Rñ. quod sic sine causa rationabili et est excommunicatus. de quo vide supra Excommunicatio. vij. casu. xxvij.

Utrum liceat tam clerico quam religioso ex causa rationabili occultare habitum seu transigere. Rñ. quod sic. vt in. d. c. clerici officia.

Utrum vir possit vti veste mulieris vel e contrario. Rñ. quod non. immo videtur peccatum mortale. quod potest excommunicari. vt. xxx. dist. si quod mulier et fm alijs sunt excommunicati h. non credo.

Quid de vteute habitu monachali vel alio religioso est iudicandum. Rñ. glo. in. c. cum de cor. de vi. et ho. de. quod prohibitiū est. Et sic videtur mortale peccatum et grauius puniendus. vt in auten. de sanc. epi. s. vlti. l. de epi. audi. l. minime.

ebetudo

ebetudo in mentis est grossities intellectus quia homo non potest pertingere ad cognitionem rei. nisi per multa ei sit exposita. nec tūc etiam profecte potest considerare omnia que pertinent ad rationem rei. et dicitur hebes eo quod acuto opponitur. Acutus enim est penetratiuus. ita hebes sine obtusum est quod non potest penetrare. Vnde in quantum importat debilitatem mentis circa spiritualia consideranda sic opponitur dono intellectus quod subtiliter penetrat. et differt a cecitate mentis. quae ista importat omnimodam privationem cognitionis spiritualis. h. ebetudo non. quod non totaliter priuat cognitionem.

Utrum ebetudo sit peccatum. Rñ. quod intantum quantum habet rationem voluntarij sicut et cecitas mentis. vt patet in eo quod est affectus circa carnalia et de spiritualibus subtiliter discutere fastidit vel negligit. Nec oia ex sancto Thoma. scda sede. q. xv. art. ij. Et quo patet. quod non est mortale nisi quod voluntarie ita implicat se terrenis quod omittit illam discussionem que de necessitate salutis est. sicut in consistendo peccata vel in cognoscendo necessaria ad salutem et est filia gulae. fm Bre. xxxj. moralium.

edificans

in solo alieno de suo de iure efficitur hec edificium dñi soli. in. re. diu. s. et ex diverso. Secus si in litore maris vt pica tioni intendat casam edificauerit. quia quod diu casam durauerit sua est. vt in. l. in. ff. de re. diu. fallit si quod edificium non efficit dñi fundi. quod edificatum est de rebus ecclesie. quia solum cedit edificatio. xij. q. ij. apostolicos fm Jo. ibidem. et in. c. vestigiū. de peculio. fm Ber. intellige tamen quod ecclesia soluet panem soli. Similiter intellige predicta quando scilicet enter quis edificat in alieno solo. quin si bona fide credens edificare in suo. edificat in alieno in conscientia tenet dñs soli vel ad vendendum suū dñs.

Utrum edificans in solo alieno de suo de iure efficitur hec edificium dñi soli. in. re. diu. s. et ex diverso. Secus si in litore maris vt pica tioni intendat casam edificauerit. quia quod diu casam durauerit sua est. vt in. l. in. ff. de re. diu. fallit si quod edificium non efficit dñi fundi. quod edificatum est de rebus ecclesie. quia solum cedit edificatio. xij. q. ij. apostolicos fm Jo. ibidem. et in. c. vestigiū. de peculio. fm Ber. intellige tamen quod ecclesia soluet panem soli. Similiter intellige predicta quando scilicet enter quis edificat in alieno solo. quin si bona fide credens edificare in suo. edificat in alieno in conscientia tenet dñs soli vel ad vendendum suū dñs.

Sanctificandum pbedificio arbitrio boni viri. Si vo quis bedificat ex alieno in suo solo tunc bedificatum est suu. l. adeo quide. S. cu in suo. ff. de acq. ren. re. co. h. restituet extimationem de iure si fuerit eodemnatus i dupli. d. S. cu in suo. 7. l. gemma. ff. ad exhibe. 7. si destrueret bedificium posset petere suu puta trabē. si mō dupli nō fuerit cōsecutus. in su. de re. diu. S. cu in suo. 7. d. S. cu in suo. Sed in conscientia si nō fuerit condēnatus sufficit restituat extimationem solum.

1 Quidem bedificas cu dāno vicini sui teneat ad restōnem? R. q. nō. si nō facit aio nocēdi primo. h. sibi consulendi. l. j. S. deniq. ff. de acq. plu. ar. Nā vsq. ad celū pōt quis eleuare suū bedificiū si ē sibi vntē 7 seruitutē nō habet. l. altius. ff. si serui. vendi. Et tenet glo. in. c. cū ecclesia. de elec. in verbo iniuriarū. Secus si animo iniuriandi primo hoc faceat. nam tunc siue denūciatio noue opis sit facta vlt nō. In conscientia tenet. d. S. deniq.

2 Quid teneat edificas demoliri bedificium suis sumptibus aliqū? R. n. q. sic. qū post denunciatio-nem noui opis siue iure. siue iniuria bedificauit. ff. de ope. no. nun. l. pto. ait. S. j. extra. co. ti. p. totum.

3 Quando quis possit edificare castruz vel noua edifica. vide. s. emphiteosis. S. xviii.

4 Quid qd possit in alieno aliqd facere inuito do-mino? R. n. Ange. de aretio. insti. de lege iustia ca-ni. tollen. q. sic qū facienti pdest. 7 dño non nocet. vti bidē. 7. in. l. j. S. si. ff. de aqua plu. arcen. Secus si lederet. L. de serui. 7 aqua. l. aquam. 7. ff. si ser- ui. vend. l. 7 si forte. in pnci. 7. l. sicut. S. pe. Idem dicit q. nemo potest facere in suo quod alteri nocet 7 sibi non prodest. 7 q. si facit animo nocendi tene-tur de dolo. d. l. j. S. deniq. 7. ff. de dam. insec. l. p- culus.

Hereditas vocatur as. i. pōdus vij. vnciarū 7 diuidi-tur in. xij. partes q. vocant. xij. vncie q. vocant diuersis noib. scemr vncie. scz vna. Alia sextās. i. sexta ps beditatis que sunt due vncie. Quadrās. i. tres vncie q. sunt quarta pars. Triens. i. quor vncie q. sunt tercia ps. Quincans. i. quq. vncie. Semis. i. sex vncie. Septem vncie. Bes. i. octo vncie. Dodrans. i. nouz vncie Detrans. i. decē vncie. Decum. i. vndecim vncie. Appellatione vo assis duodecim vncie cōtinētur. vt insti. de here. insti. S. hereditas. fm Inno. etiaz in. c. et literis. de iure patro. Hereditas ē quoddā ius vniuersale. 7 ea vendita vel data trāsit ius pa-tronatus 7 omnia iura. Et ideo hereditas est suc- cesso in vniuersum ius q. defunctus habuit tem- pore mortis. l. nihil. ff. de verb. sig.

1 Ad quos debet hereditas devenire defuncto aliud nō disponente vel inualide? R. n. q. in laicis de iure cōmuni. Primo veniūt legitimi descēdētes si sunt oīibus alijs exclusis. 7 si sunt pami grad? multi equaliter succedūt. Si vo sunt nepotes 7 vel teriores solū succedunt in stirpes. i. in eam partem quā pater eoz si viueret haberet. nec distinguitur an sit masculi vel femine etiaz adoptiui. quia indi- stincte omnes admittuntur. vt. L. de suis 7 leg. here.

autē. in successione. Si vo descendentes non sunt tūc veniūt ascendētes. Puta pī auus abauus 7c. cū fratribz 7 soribz ex vtroq. parēte coniunctis de functo vel eoz filij q. s. fratres vel sorores seu filios si nō licet succedūt ascendentes. salua semper p̄ro-gatiua gradus. s. q. pī p̄fertur auo. 7 sic cū excludit 7 sic de ceteris. Et sic solū venit de ascendētibz qui ē primoz defuncto cū fratribz. si sunt in capita h. cū filijs fratrū in stirpes exclusis fratribz ex vno parente trā. Si autē dicti ascendentes sunt in eq̄le gradu. puta ex parte patris in primo vel secundo. 7 ex parte matris similiter in primo vel secundo. 7 h. mōi. sic equaliter paterni pro dimidia 7 materni pro alia dimidia succedunt quīs sunt plures perso-ne ex parte vna q. alia. puta auus 7 auia ex vna p- te 7 ex alia solum auus 7 auia. vt in auten. de here. ab intesta. S. j. 7. ij. 7 in auten. defuncto posita. L. ad tertulianum. 7 quod ibi no. in glo. Aliter qui ē in proximoz gradu defuncto siue paternis siue maternis sit admittitur. vt in dicta autē. defuncto.

2 Quid si nec ascendētes sint veniūt collaterales. Et pri-mo frēs 7 filij alicuius fratris p̄moxi q. s. erāt cō-iuncti ex vtroq. parente defuncto de cuius heredi-tate agitur. non tamē in capita h. in stirpes. q. ad li- lios fratrū p̄moxior ipi fratres bene succedunt in capita. 7 isti p̄feruntur fratribz qui sunt ex vno parente soluz. vt. L. de legi. here. autē. cessante. Di-cit tū Bart. in. l. omnes. L. cōmuna. de success. q. quādo parētes veniūt ad successiōē in bonis q̄ti-tis ex linea materna. p̄feruntur parētes ex linea ma-terna. l. iij. L. de ho. mater. Similiter qū sunt duo filij ex diuerso matrimonio p̄feruntur i lucro ma-trimonij illi qui sunt nati ex illo matrimonio alijs natis ex alio.

3 Sed nūquid cum fratribz p̄fatis veniant si 2 filij alterius fratris? R. n. fm But. q. non. ff. q. cum eo q. in alie. po. l. h. si ex parte.

4 Quid si filij filioz p̄fatorz fratrū p̄ferantur fra- 3 tribz ex vno parēte solū? R. n. q. sic.

5 Quid si filij filioz soli sine patris 7 amitis sup 4 perstites admittant in capita? R. n. h. 7. Dost. q. sic q. nō sunt filij diuersoz fratrū. h. nō nepotes. scz nati ex eis.

6 Secūdo nō existentibz p̄dictis vlt aliquo eoz 5 veniūt fratres ex vno latere tū cōiuncti. 7 eoz filij qui p̄feruntur patris defuncti.

7 Tercio p̄fatis nō existentibz p̄ferunt qui gradu 6 sunt p̄ximiores defuncto. 7 si pares sunt parit ad-mittuntur. vt. L. de legi. here. autē. post frēs. 7 extē-ditur hec cōputatio vsq. ad decimū gradū 7 vltra etiā. vt h. rrv. q. v. c. ad sedē. licet iugator solum dixerit de decimo gradu expresse. Et in p̄fata succes-sione tam ascendētū q. descendētū seu collate-raliū cessat ois differētia tam sexus q. emancipatio-nis. hoc tū attēdo. vt cū agit de successiōe patris solos p̄sanguineos admittas. de reb. vo maternis vterinos. Filij vo nāles tū vel spurij fm Angeliū in auten. quō natura. effi. sui. S. si. si sunt ex eodē pa-tre nō ex eadem matre non succedunt adinueniunt vnus alteri. Si vo sunt ex eadem matre. tūc vnus

Handl. in p̄f. quoz 174. nō p̄na

v. 4.

ad predicatores et alios mendicantes sic non tamen ut immobilia aut iura perpetua sibi retineant. sed ut videntur et imploratione officij iudicis. Idem dicitur in omnibus alijs relictis propter religionis ingressum etiam in fratribus minoribus. si quod petent implorationem officij iudicis et ut videntur. quo autem ad alios religiosos non mendicantes indubitanter succedit monasterium.

18 Sed quod quod monasterium succedet cum medicantes nullum habeat. et aliquid transferant ad placitum platorum. Rñ. Pa. vbi. s. q. non pueniunt in predictis monasterio particulari. h. erunt in potestate illi. q. pest. ut p. uideat put sibi videbitur.

19 Quod nomen morienti ab intestato succedat monasterium. vide. j. nouimus. S. xj.

20 Quid si ingrediens erat usufructuarius solum. Rñ. Pa. vbi. s. q. transibit in monasterium usufructus h. solus durabit in vita ingredientis. et non pl.

21 Quid de collatis tali ingredienti ea lege ut non alienent. Rñ. Jo. an. tenet q. succedet monasterium p. ar. l. j. ff. de fun. instru. et l. pater. S. iulia. agrippa. ff. de le. ij. et in eo quod no. de iure patro. ex literis. Pa. vbi. s. contrarium tenet. et quidam alij p. ar. l. peto licij. ff. de le. ij. ff. de legat. et no. in. l. si ita q. s. ea lege. ff. de ver. ob. Ego vero sic concedo distinguendo. Si prohibita est alienatio ut in familia remaneat. sic est vera opinio. Jo. an. p. d. l. peto. S. si. a contrario sensu. Si vero ut ad extremum pueniat. prohibendum est. sic non succedat monasterium.

22 Sed quod quod accipiet q. sibi debet aliquis ex hereditate ingredientis siue fecerit testamentum vel non. Rñ. Pa. vbi. s. Bart. dicit q. quod mors ista civilis operat omnem effectum quem mors naturalis. sicut est in ingredientibus ordinem minorum quod nihil in communi vel particulari potest habere tunc statim habebit post ingressum cum effectu. i. p. fessionem expressam. ar. l. deo nobis. L. de epi. et de. h. q. non opatur omnem effectum in hoc quem mors naturalis. puta quia habent saltem in communi. tunc debet expectare mortem naturalem ipsius ingredientis et interim dispositio si fecerit erit in suspensio. Et cum hac opinione transit Ly. et do. Anto. et Pa. in. d. c. in presentia. Limita tamen nisi in testamento aliter de tempore determinasset. quod illud erit fundum. Item limita vera predicta. nisi quod ad filios legitimos. qui legitima habebunt ex equitate statim post ingressum. non autem alimenta sicut predictos doc. Quod verum credo quod legitima eis sufficiat. aliter non saltem in conscientia. h. vel monasterium dabit eis statim quod debent habere ex bonis ingressi vel statim alimenta prestabit. donec eis talia bona dederit facit ad hoc. d. l. deo nobis. S. naz et maritus. et quod no. abi in. glo.

23 Hereditas quod dividitur inter fratres qui habent peculium castrense vel quasi. aut aduentitium vide peculium potest.

Heres aliqui primus. i. primus significat non ulteriores. ut ff. de ver. sig. l. sciendum. h. regulariter nomen heredis per multas successiones accipit. ut d. l. sciendum. et l. vlti. L. de here. insti. vbi heres heredis testatoris dicitur heres. vide glo. in. c. et transmissa de fili. et vbi. Aliquibus tamen descendentes post primum here-

dem vocantur probereces. ut tenet glo. in. c. si. de pecu. de. quis alius probereces dicat quod se putat heredem cum non sit. ff. de pe. here. l. j. pro herede. et insti. de interdi. S. adipiscende. Aliquibus quilibet descendens cui relinquatur aliquid dicitur probereces. ut in. d. glo. Nominem vero suorum heredum non veniunt extranei heredes de quo per Bar. et alios. in. l. gallus. ff. de lib. et postu. Ad limita verum in his quod non transeunt ad heredes extraneos.

24 Quod deus instituerit quod aliquis sit heres. Rñ. q. sic. ut patet in. c. non omnis. xxxij. q. ij. et q. iij. dicitur ibi. Et ecce ancillam etc. Non enim erit heres filius etc.

25 Quod heres institutus solus in certa re quod proprie non dicitur heres sed legatarius. ut in. l. quotiens. L. de here. insti. possit in foro anime non dato alio herede adire totam hereditatem sicut quod vult. l. j. in. S. si ex fundo. ff. de here. insti. Rñ. Pa. in. c. quia ingredientibus. de testa. quod se. consilio. xxxvj. et multi alij docto. in sacra pagina consulerunt quod sic. quod ius humanum non contrarium divino debet seruari in foro anime. Ergo licite poterit. limitant tamen dummodo dolose non sit inductus testator ad instituendum eum in certa re. ut puta quia persuasit quod non posset habere regressum ad alia bona.

26 Quid si ita sit institutus in certa parte hoc addi. 5 to. et volo quod de bonis meis plus non possit petere sed sit contentus etc. et instituitur alius heres vniuersalis qui non vult adire hereditatem. an supra scriptus possit ipse eam adire. Rñ. videtur quod sic. ar. d. S. si ex fundo. et d. l. quotiens. Sed contrarium est verum quod non potest. ut in. l. quotiens. S. sed si duo. ff. de here. insti. vbi patet quod S. predictus si ex fundo. et predicta. l. quotiens. habet locum quando voluntas testatoris est simplex et non restricta expressa. ut in casu isto. Et ideo venient succedentes ab intestato. quia testamentum non reperitur habere heredem. et non potest quis pro parte decedere re intestatus. et pro parte testatus. l. ius nostrum. ff. de re. iur. Si dicas quod potest prohibere quod non plus peteret. Rñ. p. l. domus. S. si. ff. de usufru. vbi testator prohibet ius accrescendi. et casus est in. l. j. ff. de iniusto rup. testa.

27 Quod heres teneat ex delicto vel quasi delicto defuncti. Rñ. ut colligo ex Bar. i. l. j. ff. de p. uanis delictis. quod aut actio est penaliter ex vtraque parte. ut puta quod petitur pena quod est applicanda parti. Nam tam ex parte rei quod actoris est penaliter. Et sic non tenetur aliquis iure. Si vero actio est penaliter ex parte rei et p. secutionis rei ex parte actoris. ut puta quia ago p. satisfactione damni mei et sic de iure civili. si delictum fuit commissum circa contractum qui quidem contractum tenuit sic tenetur heres. quia non fundatur intentio actoris immediate ex delicto sed ex contractu. puta quia agit actione commodati vel depositi et h. m. d. et non ex dolo vel delicto. Casus est in. l. ex depositum. ff. de actio. et oblig. et l. ex contractu ibidem. et bonus ter. in. l. si hominem. S. datur actio. ff. de po. Si vero fuit commissum delictum circa contractum qui non tenuit. ut puta quia dolus dedit causam contractui. quia non tenet. ut in capi. delicti. de emp. et

ven. sic nō tenetur. quia cum agere nō possit ex cō-
tractu cū nō sit. oporteret ageret ex delicto h̄ bere-
dem 7 crimina morte extinguuntur. xxij. dist. quo-
rundam 7 nullus post mortem pōt accusari. xxij.
q. ij. c. j. ff. de bo. eo. q. au. sen. mor. si. cōs. l. vlti. xxxij.
q. ij. admonere. nisi in casibus heredis. xxij. q. ij. sa-
ne. vel si hereticos instituit heredes. de here. c. si q̄s
ep̄us. vel si in crimine notorio decessit vt no. in. gl.
d. c. quomōdā. 7. xxij. q. ij. in summa vel generali-
ter dic q̄scumq; cōmisit defunctus crimen propter
q̄d ip̄o facto pena sit inflicta a lege sicut in heredi. 7
crimine lese maiestatis. quia tunc accusatur 7 agit
cōtra heredem nō vt puniatur ex illo delicto. sed vt
bona auferantur ab eo que in cōmissum ceciderūt
facit. l. cōmissa. ff. de publi. 7 text. bonus in. c. ij. de
prescrip. li. vj. als nō tenetur heres p̄ quocumq; de-
licto p̄missio a defuncto siue in contractu nullo siue
extra omnē cōtractū. nisi in duob; casibus. Prim⁹
si lis fuit cōtestata cum defuncto. vt. l. vnica. L. ex
delic. defunc. Ratio quia in iudicio quasi contrahi-
mus. vt in. l. iij. §. idē scribit. ff. de peculio. Et ideo
videtur in iudicio cōtractus cū defuncto per contesta-
tionem litis. Secund⁹ si aliquid puenit ad heredē
ex delicto defuncti. quia intm̄ tenet 7 non plus. vt
in. d. l. vnica. fallit in condicione furtiua. quia in. l.
si pro fure. ff. de condi. fur. dicit tex. furti actio petit
penā petit legitimā conditio. rem ip̄am. 7 sequitur
cōditio rei furtiue. quia rei habet p̄secutionem be-
redem quoq; furis obligat nec tm̄ si uiuat seruus
furtiuus sed 7 si decesserit. s. viuo fure vel mortuo.
De iure autē canonico tenet Bar. indistincte tene-
ri quādo quis agit p̄ satisfactōe damni contra he-
redem. 7 hoc sequuntur cōmuniter doc. Et sic intel-
ligende sunt glo. in. c. ex p̄sentuz. de pigno. de solu.
c. j. de rpto. in literis. de vsu. tua nos. Intellige in
quantum hereditas se extendit. Et placet in cōscie-
tia licet Panoz. in. c. si. de sepul. solū admittat ver-
q̄i defunctum penituit. quia iura canonica loquū-
tur q̄ tenetur quādo defunctū penituit. vt no. glo.
singularis in. c. a nobis. el. ij. de sen. excō. quia tunc
agitur ex q̄si contractu nō ex delicto. Si vō non pe-
nituit nō tenetur fm̄ eūdem Pano. 7 glo. dicti. c. a
nobis. nisi quatenus de iure civili tenetur.

Quōd si heres teneatur soluere legata in testamen-
to minus solenni facta: Rñ. q̄ in foro iudiciali nō
de quo dicendum. vt in. l. si veritas. 7. l. si. L. de si-
deicōmiss. Sed in foro anime pendet hec questō ex
alia. s. vtrum ex voluntate defuncti oriatur obliga-
tio naturalis. 7 cōmuniter vltimontani tenent q̄
non. Cismontani q̄ sic. De quo vide per canonis-
tas in. c. si. de solu. 7 p̄ Bal. 7 legistas in. l. cū quis.
L. de iuris. 7 facti ignorantia. Et ibi dicit Albic⁹.
q̄ opinio cismontanoz est cōmunis opinio 7 sic te-
ne cā. quia verior. Et qua opinione do. Anto. mo-
tus dicit se consuluisse in facto in q̄ tm̄ vnus testis
fuerat adhibitus q̄ tenebatur heres in foro anime
Panoz. autem in. c. quia pleriq; de immu. ecclesia-
rū distinguit q̄ aut defunctus nō egit solemniter re-
linq̄re. sed totū cōmisit fidei heredis. Et sic tenet ci-
uilit̄ 7 naturaliter. Et sic in vtroq; foro casus est
notabilis fm̄ vnā lecturā quā sequit̄ Bar. in. d. l.

si. Aut nō cōmisit fidei heredis. h̄ simpliciter reli-
cta fecit sine solēnitate debita 7 indistincte tenetur
heres in foro anime si ei de hoc constet. Rñ. q̄ solē-
nitates fuerunt inducte ad falsitatem tollendam.
Vbi ergo constat q̄ nulla falsitas interuenit debz
cessare. 7 dispositio legis 7 seruari equitas 7 obli-
gatio naturalis que oritur ex dispositione defuncti
leui amplius. §. is natura debet. ff. de regu. iur. 7
pro hac opinione facit quod no. Innocen. de elect.
in. c. sicut. 7. l. instrumenta. L. de fideicōmissi. Ego
dico q̄ si erat legans doctus. 7 non erat necessitas
que excluderet solēnitate debitam. 7 sic non va-
leat. quia videtur voluisse potius illudere. Si vō
erat ignorans vel forte nō potuit solēnitate obser-
uare. sic valeat in conscientia alio non obstante de
mente. vide de hoc infra Testamentum. §. ar. 7. x.
7 legatum. ij. §. viij.

Quōd si heres teneatur satisfacere ex contractu vel
quasi defuncti in quo ip̄e defunctus erat obligat⁹
vltia vires hereditarias: Rñ. q̄ si fecit inuentariū
nullo modo tenetur. Si vō non fecit inuentariū
in foro anime non tenetur fm̄ Jo. an. 7 do. Anto.
7 Pan. in. d. c. quia pleriq;. In foro vō cōtencioso
sic vt in. l. fina. L. de iur. delibe. fide. tamen consi-
lio. xxj. dicit q̄ etiam teneatur in conscientia vltia
vires. Sed prima opinio videtur equior quo ad
conscientiam.

Quōd si hereditate exhausta p̄ legata possit heres
aliquid de ip̄is legatis detrabere: Rñ. q̄ aliqui de-
trahitur falcidia aliqui trebellianica. aliqui legitima
de quo dic vt. j. legitima. Similiter ante omnia de-
ducere pōt expensas funeris 7 alias necessarias q̄s
fecit causa hereditatis. vt in testō 7 in inuentario 7
hm̄oi. q̄ sic debet esse immunit̄ a grauamine sicut
ē a lucro. in. l. scimus. §. 7 si prefaram cū q̄nq; l. se-
quentibus. L. de iure delibe.

Quōd si heres scienter solues legata. nec retinēs
sibi falcidia possit repetere vel si ignoranter. vid sol-
lutio. §. xvj.

Quid si plures sunt heredes an quilibet teneatur
insolidum ad omnia debita vel legata: Rñ. q̄
regulariter quilibet tenetur solum pro parte here-
ditaria. L. de acti. heredi. l. pro hereditarijs. fallit
hoc in septem casib;. Primus quando defunctus
aliter disposuit. ff. de lega. ij. l. cum ab vno. Secun-
dus si obligatio sit p̄pter impensas funeris vrozis
qui non solum obligant heredes. sed vir fm̄ poti-
onem quam habet. puta si vir habet centum 7 he-
redes. cc. tunc vir tenetur pro tercia. 7 heredes so-
lum pro duabus. Tertius si bona defuncti erant
expresse vel tacite hypothecata debitoribus. quia
vno existente non soluendo tamen alij obligantur
Quartus in alimentis legatis quando sic per indi-
cem est diffinitum vel defunctum. l. ij. in p̄nci-
pio. §. primo. ff. de alimen. lega. Quintus quando
res legata possidetur ab vno insolidum dicta. l. p̄
hereditarijs. 7. ff. como. l. sed mihi. §. heres. Ser-
tus quando obligatio consistit in implendo polli-
citationem factam a defuncto ad honorem dei vel
sanctoium vel rei publice. ff. de pollici. l. prima. §. si
quis. 7. l. ex pollicitatione. Septimus quādo obli-

gatio est individua. ff. de. ver. obliga. l. in executio-
nibus. §. ferna. et de hoc habes in glo. d. l. pro here-
ditarijs.

10 **¶** Quid si heres est pupillus nūquid differetur so-
luto debitorū vel legatorū? Rñ. q. non. vt. l. sub p-
tern. l. de act. here.

11 **¶** Vtrum dilatio restitutionis facta ab herede p-
longet statum in purgatorio defuncti et quomodo
episcopus potest compellere heredes non exequē-
tes vs̄ alios executores et multa alia ad hoc vide. s.
executor.

12 **¶** Vtrum heres rogatus restituere hereditatem
possit alienare aliquid de ea? Rñ. q. non. l. cōmu-
na. de le. l. lina. nisi in casibus positus in auten. res
que ibidem posita. qui sunt isti. s. causa dotis et do-
nationis ppter nup. et loquit in liberis nō in extra-
neis potest tamen retinere sibi quartam trebellia-
nicam vt in. c. Raynaldus. et c. Raynaldus. de te-
stamentis. Si vō rogatus ē restituere quicquid super
erit de hereditate. tunc ad minus quartam ptez ser-
uabit substituto. vt. l. ad trebelli. auten. contra ro-
gatus. Et vide de hoc in glo. in dicto capitulo in p-
senta. Aduerte fm glo. in dicto capitulo in p-
senta. q. licet quis sit pure rogatus restituere heredi-
tatem nulla facta mentione de filijs. Si tamen pos-
tea habuerit filios. vel nepotes substitutio euanes-
cat. l. de fideicommiss. l. cum acutissimi. l. de instit.
et substit. l. generaliter. ff. de conditi. et demon. l. cum
suis.

13 **¶** Vtrū bona ingredientis religionē nō capacem
vt sunt mendicantes. qui nec in cōmuni debēt ha-
bere sint ppinquomus? Rñ. cōmunis opinio est. q.
ad succedentes ab intestato veniant per auten. bo-
na. l. de bo. pserip. S; hoc limita nisi p̄dicta bona
fuerint ei relicta sub p̄dione si decesserit sine libe-
ris restituendum. quia tūc debent erogari ad pias
causas. Casus est singularis in auten. de sanc. epi.
§. h. et hoc presenti. in fi. Et hoc sequitur Angelus
in disputatione que incipit. Mobilis quidam gene-
re. Nec omnia limita vera. nisi imploratione offi-
cij iudicis ea vellent vendere et precium in suas ne-
cessitates conuertere. quia succederent. vt. s. here-
ditas. §. xvij. dictū est.

14 **¶** Vtrum heres dedicans se monasterio excludat
substitutum? Rñ. glo. in. d. c. in p̄senta. q. sic si ē pri-
uatus et etiā cū rogatus est restituere priuato. Se-
cus si substitutus vel cui rogatus est restituere est
ecclesia vel locus religiosus vel alia pia causa. quia
nō excludet. vt in. d. §. h. et hoc p̄senti. vñ sumpta
est autē. nisi rogati. l. ad trebel.

15 **¶** Sed quid si nō ingreditur monasteriū sed effici-
tur clericus? Rñ. glo. in p̄fato. c. in p̄senta. q.
non euanescit substitutio nisi duo concurrant. Pri-
mum vt perpetuo maneat in ecclesia. Secundum
vt redditus expendantur in pias causas. vt in p̄-
fata auten. dicitur. Sed p̄ano. ibidem restingit ad
clericum conuictum alicui monasterio. sed magis
placet. vt simpliciter intelligatur sicut glo. intelli-
git.

16 **¶** Vtrū conuersio seu dedicatio sup̄suis et suarū
relinquit ecclesie seculari euacuet substitutionem? Rñ.

glo. in. d. c. in p̄senta. q. aut sit clericus dic. vt. §.
precedenti. Aut non sit clericus. Et sic non expirat
licet alij dicant q. etiā expirat. Sed p̄imum ve-
rius secundū equius.

17 **¶** Quid si quis ingreditur religionē in fraudē sub-
stituti? Rñ. p̄ano. in dicto capitulo in p̄senta.
abbas tenet q. non euacuat substitutionem. q. do-
lus et fraus nemini patrocinat. c. sedes. de rescript.
et placet cōmuniter docto. facit. xx. questione. iij. §.
fina. Vbi inductio facta causa bonorum impedit
acquisitionē eorū. ergo fortius quando fraus inter-
uenit.

18 **¶** Vtrum heres institutus cū conditione si sine li-
beris ex se legitime descendentes vel ex corpore
suo nascentibus si ingreditur monasteriū euanes-
cat substitutio? Rñ. p̄ano. in. d. c. in p̄senta. post
diuersas opiniones recitatas cōcludēdo cū Bar.
et Ly. in. l. si ita quis. ff. de le. ij. q. euanescat. et credo
sit verior. concor. Archidia. et Jo. xix. questio. xlii.
c. si qua.

19 **¶** Sed quid si non intravit sed instituit monaste-
riū heredem? Rñ. Archi. in. d. c. si qua. q. nō eua-
nescit substitutio fm Soff.

20 **¶** Vtrū heres teneatur soluere legatum causa do-
tis factū si illa ingreditur monasteriū? Rñ. Pa.
in. d. c. in p̄senta. q. sic. et idem si esset ei relictum cā
donationis ppter nuptias.

21 **¶** Vtrū substitutio expiret facta sub ista conditio-
ne si ingreditur monasteriū vel si nupsit vel non
nupsit? Rñ. Pa. in. d. c. in p̄senta. q. nō quia cō-
muniter tenetur q. habet conditio pro nō adiecta
in substitutione que impedit religionis ingressum
sicut illa que impedit matrimonij carnale. l. cum
tale. ff. de condi. et demon. l. ij. l. de indic. vidui. Et
ideo mulier nō tenetur restituere relictu sibi cū one
re restituendi si nupsit. l. quociens. ff. de condi. et
demon. Vbi legatū factū si non nupsit tenet. q.
uis faciat cōtrariū. l. filie. ff. de condi. et demon. Idē
dicit Albi. in. l. deo nobis. l. de epi. et de. q. puella
cui relinquuntur centum si nupsit. Si vō religio-
nem intrauerit. l. q. nihilominus si intrauerit ha-
bebit centū. quia in casu p̄dicto omnis conditio di-
latio et grauiamē. remissa intelligitur. cū p̄dicta in-
stitutio succedat loco debiti bonorū subsidij. vt est
expressum. l. de inoffic. testa. l. quā in prioribus. Et
hoc dicit verū in filia cui bonorū subsidij debetur
h. in extranea nō. sed solum si conditio extet et etiā
nō haberet filia qm̄ legitima esset sibi legata. et istud
esset vltra bonorū subsidium. Et de hoc vide eun-
dem ibidem diffuse. et in dicta. l. quoniam in p̄no-
bus. Ricar. malumbra disputauit et tenet q. si re-
linquatur alicui centum si nupsit. et. l. si ingredia-
tur religionem q. nihilominus ingrediendo habe-
bit centum. nec distinguit. an sit filia vel extranea.
et est verum. Et sic tene.

22 **¶** Statim cauetur. q. filie extantibus masculis
filijs non succedant sed debeant de bonis paternis
dotari et esse contente. queritur si patre mortuo qui
reliquit filium et filiam. et anteq̄ frater sororem do-
taret mortuus est relicta filia sua. dicta amita de-
beat habere solū dotem. vel tanq̄ heres. Respon.

Albi. in. l. publico. L. ad. l. in. l. de adnl. quida tenent q sic. quia neptis no succedit vt masculus. h verius videt fm hugolinu de la fontana. q succedet neptis non amita. Ratio quia ex morte patris iam ius fuit quesitum filio. z illud transmittit filie. vt. L. de ca. collen. S. in nouissimo. quia in hoc resp sentat personam patris sui. ar. L. de here. vel acti. ven. l. empta. z sufficit semel ius fuisse quesitum. vt ff. qd met. causa. l. videamus. De quo vide. s. feudum. S. viij. Sed si filius premortuus fuisse ante patre relicta filia. vera esset opinio prima. quia tale statutum est factum. quia per masculos conseruat agnatio. vt. ff. de ven. inspi. l. j. S. pe. Ergo no debet porrigi ad sexu feminu. vt in. d. l. publico. vide. s. excomunicatio. j. S. xx. Quo frater pot admittere sororem in fraudem creditoz.

23 **Utrum heres teneat seruare ordinem in soluendo creditoribus vel legatarijs?** Rñ. q sic. quia creditoribus prius satisfacere debet sine ex contractu vel quasi. aut delicto vl quasi sint postea legatarijs. Si tamen prius solueret sine dolo legatarijs prius venientibus no poterit inquietari a creditoribus. si nihil ei remansit de hereditate. h habebunt regressum p legatarios. Quis aut in creditoribus sit preponendus. vide. j. Restitutio. ij. S. xvj.

24 **Quis pot heres institui?** Rñ. q omnis q no prohibetur a iure. ar. de spon. cu apud. Et quis prohibetur. Rñ. q. xij. Primo hereticus aut paganus de here. c. si quis epō. Secundo credentes receptatores z defensores hereticoru. de here. c. excomunicamus. el. j. S. credentes. Tercio apostata. Quarto collegiu illicitum. Quinto deponatus. L. de here. insti. l. j. Sexto damnatus ob crimē famosum. Septimo insecutor cardinaliu. de penis. c. felicitas. li. vj. Octavo excomunicatus. Nam q tempe institutio nis vel mortis vel additionis hereditatis erat excomunicatus no valet institutio. Secus si post institutionē fuit excomunicatus. h ante mortem absolutus vel post mortem fuit excomunicatus z an additionem absolutus tenet institutio. ff. de here. insti. l. sed si in pditione. S. solemus. z. l. si alienu. S. in extrans. Mono spurij nati ex danato coitu. de quibus. s. filius. in pncipio. Decimo incestuosi cu monacha. xxvij. q. j. si quis sollicitauerit. in glo. Undecimo crimen lese maiestatis comittentes. de pe. di. j. c. si quis tamē in milibus. Duodecimo. Symoniaci fm aliquos. quia parificantur ledētibz maiestatem. Tercio decimo illi qui non possunt habere. nec in proprio nec in comuni. vt sunt fratres minores. de erim. S. cupientes. de verb. signi. De materia heredis. vide. s. hereditas. z. j. legatu z testamentum.

Heremita dicitur qui vere z puram solitariā eligit vitam. xvj. q. j. qui vere.

- 1 **Utrum possit habere proprium?** Rñ. glo. in. d. c. qui vere. q sic. z est tex. ix. questōne. iij. S. contra.
- 2 **Que est strictior vita. an heremitarum an religiosorum?** Rñ. glo. vbi supra dicit. q monachorum. Intellige in heremitis qui non sunt religiosi.

Utrum heremita gaudeat privilegio clericali? Rñ. 3 glo. vbi supra q sic. z dicit pban p. d. c. qui vere. h iudicio meo nihil probat. nisi q sunt digni honore. Et ppterca dico cum Job. de ligna. in. de. p. f. as. de preben. q sicut laici nati sunt. ita laici perseverant z sub iurisdictione imperatoris cum eis non adueniat aliquid eripiēs eos ab ipius iurisdictione. qd duplex est. videlicet receptio ordinis vel conuersio ad aliquam religionem approbatam. in. c. si. de religi. do. xvij. q. iij. si quis suadente. de sen. excom. no dubium. cum similibus. z sequitur Pa. in. c. nullus. de foro compe. licet sit equū dicere q sunt ecclesiastice psonē z de foro ecclesiastico per. c. nulla rōne. xxiij. di. z. c. si aut. xj. q. iij.

Utrum religiosi possint vitā heremicā elige? 4 Rñ. q sic. de licentia suoz prelatorz z cellas sine habitacula in heremo sine locis vbi no sit hominum habitatio de ppinqto capere z mutare. pnt etiam religiosi mendicantes. vt in. c. cu ex eo. d. excc. pla. li. vj. Sed prelati nemini debent dare licentiam. nisi iam in societate pfectis. cum sit periculosissimum solitarie habitare impfecto. cui dicitur. De soli. qd cu ceciderit no habet subleuantem. Et ideo sanctus Thō. scda scde. q. dxxxvij. dicit q vita socialis necessaria est ad exercitiū perfectionis. quia mutuo se instrunt verbo z exemplo. z correctione que ad pfectionem pducunt. Solutio autē competet iam pfectis. qui aliorum regimine non indigent. Et ideo si absq exercitiū precedentis talis vita assumatur periculosissima. nisi suppleatur per diuinā gratiam. bec ille.

Hereticus est fm Archi. in. c. q. cunqz. de here. lib. vj.

Primo qui tenet ptra quatuor concilia. Item qui aliter sentit de sacramentis. scz corpore xpi baptismate. confessione z alijs q sacro sancta pdicat z obseruat ecclesia. c. cu ad abolēdaz. de here. Item q conat aufecere privilegium ecclesie romane sibi a xpo traditū. vt in. c. omnes. xxiij. di. q est vt sit caput omnium ecclesiarum. Item dubi in fide. c. dybius. de here. Item omnis scismaticus. xxij. q. iij. inter heresim. Item omnis synoniacus. j. q. j. quisquis. Itē omnis pccatus ab ecclesia. iij. q. j. c. ij. Item omnis interpretans male sacra scripturam. xxij. q. iij. heresis grece. Item q nouā opinionem inuenit. xxij. q. iij. hereticus est. Item q trālgreditur pcepta apostolice sedis. xax. disti. nulli. Item q no tenet articulos fidei. Sed loquendo de heretico pprie vt sit excomunicatus. z subiaceat alijs penis contra hereticos statutis. Dic q tria requiruntur fm Ale. de ales scda scde ti. de heresi. Primum falsa credulitas in rationali. j. fm glo. xxij. q. iij. S. quia do fmo. q erret in articulis fidei. z ex sacramentis. vt in. c. ad abolēdam. de here. Addit Pau. in. clemen. vnica. eo. n. q etiaz ille q falsam z extortam expositionē in diuinis scripturis ponit cōtra id qd tenet ecclesia. Intelligo. s. pro articulo fidei est hereticus. Glo. in. de. j. S. sane. de vsu. dicit indistincte de tenente aut gignente puersum dogma vel falsas opiniones q hereticus est. Cor. di. in. d. cle. etiam voluit hoc extendere ad tenentem

contra canones. et multi doc. ibidem. H ego dico clarius: q̄ falsa credulitas contra fidem est duplicat. Primo directe et principaliter. Et hoc est omne qd̄ est contra articulos fidei. Secunda indirecte et secundario. sicut ea ex quibus sequitur corruptio alius articuli sicut dicere aliquid falsum in scriptura divina contentum: q̄ est corruptio illius articuli de spiritu sancto qui locutus est per prophetas. Si militer dicere q̄ eccia mala determinavit in aliquo articulo fidei est p̄ illud. sancta ecciam catholicam et h̄m̄di. Secunda q̄ requirit ut q̄s sit hereticus ē peruersa voluntas in concupiscibili. Tercia impugnationis p̄tinacitas ex pte irascibilis. sc̄z q̄ p̄tinacit hoc tenet. q̄ licz quis erret in fide et alijs p̄dictis. Si t̄m̄ p̄tinacit non est hereticus. ter. c. xxiiij. q. iij. dicit ap̄tus. et c. qui in eccia. et glo. ibidē. et gl. in c. nec licuit. xvij. di. et ter. planus. in. c. hoc est fides. xxiiij. q. i. et in. c. damnamus. de sum. tri. in v̄bo. p̄tinaciter. p̄terea dicit Lau. q̄ qui errorem nō defendit. immo paratus est intelligere rōez nō est putandus hereticus. Similit̄ ille qui dubitat ex animi infirmitate: nō t̄m̄ p̄tinaciter insistit. Et c. du. b̄. d. heret. intelligat̄ q̄m̄ i dubio p̄tinacit̄ insistit.

Qua pena puniuntur heretici p̄p̄t̄. R̄n̄. vt colligo ex diuersis iurib̄ q̄ vltra mortale p̄tin̄. xiiij. penis. Prima q̄ ipso facto sunt excoicatus. d̄ quo s̄. Excoicatio. v. casu. xvij. Nec dū hereticus excoicatur. sed etiā suspectus de heresi. nisi ad arbitriū ep̄i se purgauerit. c. ad abolendā. §. laicus. de hereticis. et de sen. et. vt fame. Et si excoicationez panum sustinuerit aīo indurato. tūc vel vt hereticus condēnabit̄. c. excoicamus. §. i. de here. cū cōtumacia. de here. li. vi. Requiritur t̄m̄ vt specifice sit vocatus vt de fide r̄ndeat sc̄m̄ Jo. an. ibidem et se d̄ tali suspitione purget.

Sed qd̄ si sit occultus oīno: puta. q̄ tenet heresim in corde soluz erit excoicatus? R̄n̄. glo. in. §. i. xiiij. q. i. q̄ sic. Idem tenet Ray. et Gof. et Jo. de anco. in suis summis. eo. tit. glo. in de. j. de hereti. quā sequitur Card. qui allegat multa iura ad hoc. Archi. aut̄ in. c. cū quis. de here. li. vi. allegat multa p̄ et p̄tra. Et finaliter relinquit disputationi. Sed saluo meliori iudicio mihi videt̄ dicendū q̄ si heretis sit solū in corde: nec aliquid ostendatur in signo vel opere q̄ non est excoicatus. Et hoc tenet Pe. d̄ palu. in. iij. et Hosti. in. c. mulieres. de sen. et. et sequitur glo. in. c. cum quis. de sen. et. li. vi. loquēdo de eo qui ratam habet verberatōem clerici solū in corde q̄ non est excoicatus quo ad ecciam. Nec ob̄. iura que allegat glo. in. d. l. de. j. quia p̄cedo q̄ si aliquid percipit eccia in opere faciendū extra: vel non faciendū cum tali intentione vel animo: q̄ faciens contra ligatur etiam quo ad ecciam: licz ecclesia non iudicet ex quo occultū est. Et ita loquuntur iura per. d. glo. allegata. Nam in. d. de. j. in q̄s̄ totū omittens p̄cedere cōtra conscientiam ligatur. Et qd̄ papatur sciendū. de. i. de stat. mona. loq̄tur d̄ actu exteriori: quo quis ad curias principū vadit eo animo vt offendat. Et ecce precipit abstinendum ab accessu tali animo. Et omnia alia semper habent op̄ am̄ctū faciendū vt non faciendū. si bene at-

tendatur. Et idō q̄tūcūq̄ sit occultus tale opus factum tali animo vt non erit ligatus. Secus vbi cogitationi cordis nihil additur opis. q̄ solum deum habent vltorem. L. de iureiur. l. iureiurandi. xxxiiij. di. c. habuisse. et l. dif. §. sed illud. ver. quoz. Si v̄o aliquid ostendat in signo. s. verbis factis et h̄m̄di. sic erit ligatus q̄tūcūq̄ sit occultus. Et sic patet q̄ eccia ligat omnino occulta. Et tamen non ligat ea que solū cōsistunt in corde sine aliquo opere adiuncto facto vel omisso. Et sic concordat docto. in hoc.

Quid de illo qui osculatur sepulcrū machometi vel aliquid facit ad eius venerationem sicut alij infideles? R̄n̄. Alex. de ales. secūda sc̄de ti. de apostasia q̄ si faciunt quia ita credunt et ideo profitentur. sic sunt apostate heretici et excoicati. Si vero hoc faciunt solum verbo vel p̄pter metum non in corde. sic peccant mortaliter: nō tamē sunt heretici nec excoimunicati.

Secunda pena est q̄ nemo cum hereticis debz habere negociatōem neq̄ in domo vel in terra sua eos tenere vel fouere. facit. c. sicut ait. eo. ti. Et fm̄ Panor. ibidem extēditur. d. c. ad omnes hereticos. licet loquatur de tollofanis. Et nō. q̄ licet cū nullo excoicato sit participandū: t̄m̄ cum hereticis multo minus. Vñ licet non excoicentur omnes participantes cum eis eadem excoicatione: t̄m̄ credētes: fautores: receptatores: defensores hereticorū bene ligantur. vt patz̄ s̄. Excoicatio. v. casu. xvij. posset t̄m̄ aliquis sine peccato participare cum eis in eis que spectant ad eorum salutē. similiter et filij vxoz et h̄m̄di qui iudicio boni viri aliter cōmode facere nō p̄nt. nec inest periculū peruersionis et etiā ceteri in casibus in quibz licet participare cum excoicatis. de quibz habes s̄. Excoicatio. viij.

Tercia pena est q̄ bona ipoz ipō facto quo crimen incurrit heresis applicant̄ fisco in terris sc̄z imperij si sunt seculares iudicis secularis. In tris v̄o eccie: vel si sunt clerici applicant̄ fisco eccie: nisi clericorum bona essent eccie: vel ipi haberent stipēdiū ab eccia. quia applicabuntur eccie a qua stipēdiū habebant vel cuius erant. vt in. c. vergētis. eo. ti. bec in. c. cum fm̄. eo. ti. li. vi. Verunt̄m̄ excoicatio ipsius confiscationis vel occupatio dictorū bonorum non fiet donec per aliquā personam ecclesiasticam fuerit sniatum sup̄ p̄fato crimine heretis contra ipsum hereticū. vt in. d. c. cum fm̄. de quo vide. j. pena. §. iij.

Sz quid si in vita ipoz hereticorū non fuit sententia ipsos hereticos. R̄n̄. Pan. in. c. fi. q̄ si post mortē ipoz sniatum fuerit super eoz crimine nihilominus applicabitur fisco. vt in. c. ij. d̄ res. p. li. vi. quia confiscatio fuit facta in vita ipoz eo ipō q̄ inciderunt in heresim. Et de hoc est tex. in. c. accusatus. eo. ti. li. vi. in. §. in eo v̄o casu.

Quid si habet filios catholicos? R̄n̄. sc̄dm̄ glo. 7 in summa. xiiij. q. vij. et in. c. vergētis. eo. ti. q̄ nihilominus cōfiscant̄. Et sic nihil habebūt de bonis pentum filij. nec etiam agnati. Vnde per. d. c. v̄gētis corrigat. aut̄. de nestorianis. L. de hereti. q̄ volebat vt deuoluerent̄ ad filios vel agnatos catholi-

Hereticus

- eos bona hereticorum. quod et sequitur Archie. in prin. p. q. vij. Et l. i. l. quis. l. ad. l. iul. maiesta. Ho. dicit hoc verum in terris ecclesie. h. non in alijs. Et istud vltimū est magis piū. quā primū sit verius.
- 8 **Quarta** pena est qd heretici: credētes: receptatores: defensores: et fautores ipsorum: filij vsq; ad secundā generationem nullū ecclesiā beneficiū vel officiū publicū adipisci pōt. vt in. c. ij. eo. ti. li. vi. Hoc intellige de secundā generatōne per lineā patris qd est filij et nepos. h. per lineam maternā non nisi ad primū gradū scz filiam extendit. vt in. c. statutu. el. ij. eo. ti. li. vi. Et etiā nisi emendati tales heretici fautores. receptatores: et alij essent et reincorporati eccie parati ad pniā pagendā fuissent: vt in dicto. c. statutu.
- 9 **Quinta** pena est qd si q; vir ecclesiasticus ad pces heretici: fantois: receptatores: et aliorū similium pestilentium dignitates personatus et quocūq; alia ecclesiastica beneficia scienter est adeptus ipsis est priuatus ipso facto et inhabilis ad similia. si vero ignoranter solūmodo sic habitus est priuatus: vt d. c. qumq; li. vi.
- 10 **Sexta** pena est qd filij hereticorum ipso facto quosimiam est contra eorum parentes de heresi efficiuntur sui iuris et effecti intelligunt a die commissi criminis. Unde emancipatio facta non valet post commissum crimen. vt in. d. c. qumq;.
- 11 **Septima** pena est qd vxores qd contraxerūt matrimonium cum illis quos sciebant hereticos amittunt dotes ipso facto. Secus si ignorabant. h. postea sciuerint. vt in. c. decreuit. eo. ti. li. vi.
- 12 **Octaua** qd appellare non pōt heretici: credētes receptatores: fautores et defensores eorum. vt in. c. vt in qstionis negotiū. eo. ti. li. vi.
- 13 **Nonā** est qd ptra hereticos: credētes et alios pdictos admittuntur excoicari et picipes vel socij criminis ad testimonium. vt in. c. i. fidei fauore. eo. ti. li. vi. Et officiales h. sint excoicari pnt ptra eosdem suū exercere officia. si requisiti fuerint ab ipsis vel inqstionibus vel eorū delegatis. et licite pnt eos requirere. vt in. c. ptesidētes. eo. ti. li. vi.
- 14 **Decima** qd hereticis sine sint conuicti siue extra nei in bal est relinquendus seu non possunt institui heredes: vt in. c. si q; epūs. cū. c. se. et qd ibi not. de here. Secus facientes si sunt epī. vel clerici sunt excoicari. vt in dictis. c. notat.
- 15 **Undecima** qd vasalli hereticorum et qumq; alij qd qui hereticis aliqua obligatōne erant astricti vtfamuli liberi et hmoi ipso facto liberant. vt dicitur et notatur in. c. si. eo. ti. Propterea si aliquis pmissis hereticis soluere sub pena vel iuramento certo die non tenetur: vt no. glo. ibidem. Et hoc intellige si est manifestū ipm hereticū incidisse pfidiaz. et dicit phil. idē etiā si sit occultus. dūmō pbari possit. h. Jo. an. limitat dictum suū verum. si ad probationem processum est: quia tūc pbatio facit delictū manifestum. vt in. c. cum olim. de verb. sig. Secus si non est pcessum ad pbationē pāno. vō ibidem vult qd a die commissi criminis sunt liberi. quāuis nō possit allegari pdicta absolutō. nisi facta manifesta

tioue per sniam. Ego teneo enj tet. qd eoislo qd est manifestus in heresim incidisse tales absoluti sunt qumq; snia non ferat contra eos. quia per exceptionem eorum petitionē elident.

16 **Decima** pena est qd damnati presentibus singularibus potestantibus aut eorum balliis relinquatur animaduersione puniendi clericis prius a suis ordinibus degradatis. vt in. c. excoicamus. el. i. eo. ti. et ista animaduersione est pena ignis de consuetudine. licet de iure sit pena mortis. vt in. l. arriani. l. de hereti. iuncta. l. vltimum supplicium. ff. de penis.

17 **Sed** quero qd si hereticus damnatus per ecclesiam velit redire nūquid ei parceretur. Rñ. Jo. an. in quadam apostolla. in. d. c. excoicamus. tenet qd sic Et idem glo. singularis in. c. excoicamus. el. ij. eo. ti. Sed licet istud sit humanū: tamen ego credo de iure contrarium. Nam vt acceptetur oportet qd continuo post deprehensionē erroris ad fidei catholicitatem sponte recurrat ad errorem suū ad arbitrium presidentis publice abiuret et satisfactōes condignam exhibeat. vt in. c. ad obolendam eodē ti. quod non facit qui expectat condemnationem. Et dictum. c. excommunicamus. el. ij. quod videtur contrarium. loquitur d. de prebenso. non condemnato. Archie. tamē in. c. vt commissi. eo. ti. li. vi. dicit qd relapsus dimittatur non pcur. semel tamē lapsus parcendum est. ex quo voluit ad fidem redire. Et vt dixi hoc est mitius.

18 **Undecima** rediens sponte ad veritatem fidei et reconciliatus recuperet bona: Rñ. qd nō. sed solūmodo euitat penā mortis. Et qd olim debebat detruedi in perpetuū carcerem ad agendam pniā: bodie per inqstiores vna cū pfidente potest cōmutari: vt in. c. vt commissi. eo. ti. li. vi. Et similiter recuperabit bona si ex misericordia ei concedatur. aliter nō vt in. d. c. vergentis.

19 **Tercia** decima pena. qd nullus clericus debet ei ptere ecclesiastica sacra. neq; tradere ecclesie sepulture. neq; elemosinas aut oblatōnes eorum recipere aliter clericus priuandus est suo officio regularis sua priuilegia in illa dyocesi vbi contrafecerint nō ei seruentur. vt in. c. excoicamus. el. i. eo. ti. Hodie tū quicumq; tradiderit ecclesie sepulture est excoicatus ipso facto p. c. quicumq; e. ti. li. vi. de quo s. excoicatio. vij. calu. xvij. Sed hec omnia limites nisi peniteant et signa manifesta pnie in eis appareant. quia tunc ecclesiastica sacra possunt et debent dari etiam si forent relapsi. vt in. c. super. eo. de here. lib. vi.

20 **Quarta** decima qd nullus tabellio publica infra vt scripta pro hereticis credentibus. fauoribus et ceteris facere potest. nec aduocans in aliqua causa vel facto potest eis patrocinium prestare. nec litigantibus sub eorum examine: aliter ipso facto sunt suspensi ab officio. et perpetuo infames: vt l. c. si aduersus. eo. ti. Intellige scdm pāno. ibidem. nisi reuertatur ad fidem. quia tunc possunt predicta pro eis impendi.

21 **Qua** pena puniuntur credētes. fautores receptatores et defensores hereticorum. Rñ. qd xvij. pnia

Prima quia sunt excoicati ipso facto. de quo s. Excoicatio. v. casu. xvij. Secda q si post excoicationem infra annu satisfacere contempserint extunc ipso iure sunt infames: vt neq ad publica officia seu consilia seu ad eligendos ad hmoi aliquos: neq ad testimonium admittuntur. sunt intestabiles: etiaz nec ad successionem admittuntur. Nullus eis cogatur respondere super aliquo negotio. sed bene ipsi alijs. Si sunt iudices et dant sniaz nulla est. Nec aliqs potest cam agitare sub eis. Si aduocati sunt: non sunt admittendi ad patrocinium. Si tabelliones instrumenta per eos confecta nihil valent. sed cuz auctore suo damnantur. si vero denicus fuerit ab omni officio et beneficio deponatur. Nec habent i. c. excoicamus. d. i. eo. ti. Et quibus collige. xij. penas contra pfatos. Adde quartam. quintam. octa nam. nonam. terciamdecimaz. et quartamdecimam in precedentibus. s. dictas.

22 Quis dicitur credens hereticis? Rñ. Archi. in d. c. quicunq. eo. tit. li. vi. q. ille qui ore ppro dicit se velle mori in fide talis heretici. vlt qui dicit se credere erroribus eorum. ad hoc de pe. di. i. c. pot. simili. qui adoraucrit reuerentiam suo more exhibuit erit consolationem vel coionem in morte seu infirmitate ab hereticis receperit: vel similia. perpetrat que ad nimum eorum pertinent credetes dicuntur. quia plus facit qz verbis loqmur. arg. de appel. dilecti. d. ij. Et loquor: de his factis i quibus error exprimitur qz in alijs factis vt visitare eos vel alimonia prebere non est credere. sed potius fauere credentes tamen eoz erroribus heretici sunt. c. excoicamus. el. ij. eo. ti.

23 Quis dicitur receptator? Rñ. Archi. vbi s. q ille qui scienter recipit hereticos et si non frequenter. qz licet scdm gramaticum sit verbum frequentatiuum tu in iure p simplici verbo ponit. vt probat ff. de recepta. l. si. In iure civili receptator dicit qui latenter recipit et celat: vt conseruatus manus iudicis euadat. vt. l. i. ff. de recepta. z. l. congruit. ff. de officio pfdi. z. l. vlt. l. de his qui la. occul. Et sic accipitur etiam de iure canonico nisi solum in casu isto hereticorum. Ratio. qz spalliter omnis receptio pibetur. vt in. c. sicut ait eo.

24 Qui dicitur fautores. Rñ. Archi. vbi s. q si sunt persone q publica potestate fungantur ex sola omissione dicuntur fautores. puta si ab ecclia codenatos non fugant vel non puniunt sicut debent et precipitur in. c. ad abolendam. eo. z in. c. excoicamus. el. i. eo. Doc pbat. xxiij. q. iij. qui pot. z. q. v. q. vij. c. i. z. q. viij. p. terea. z. xvij. q. iij. s. qui autē. Itē dicit idem Archi. q si prelati non faciunt carceres ad custodiam hereticorum vel similia que ad eoz officium pertinent ex auaricia non dicuntur fautores. quia id in fauorem hereticorum non faciunt. secus si ppter eos non faciunt. Si sunt priuate persone licet non capiant hereticos ex omissione sola no dicuntur fautores. s. si celant eos postq iurauerint indicare possunt dici fautores cu peccent mortaliter in hoc celando veritate. xi. q. iij. q. iij. q. iij. Idē de de priuatis astricis per iuramentu ad indicandum et celant in casu in quo tenent indicare quod

qñ sit vide. j. Inquisitio. s. xi. Secus in alijs priuatis no astricis. qz nisi omittant dolose non dicuntur fautores. Et commissione vdo omis dicuntur fautores. quia vel vbis excusant eos vlt laudant et huiusmodi. vnde si predicta vba puocant simplices ad amorem hereticorum. et deuotionē quam habent ad ecclesiam habeant minnere. et talia non dicantur et lubrico lingue. quia lubricum lingue ad penam no debet trahi. ff. ad. l. iul. maie. l. famosi. tūc fautores dicunt. xi. q. iij. non solā. ij. q. i. c. fi. Multo magis fautores sunt qui facto eis fauent: puta alimonia ministrando: ipsos liberando: vel p que liberari pnt dando et similia. ad hoc. xxiij. q. iij. est iniusta. ff. de furtis. l. si pignore. Et idem dicit in eo q pabus eos liberat. ar. xiiij. q. vi. c. i.

Qui dicantur defensores. Rñ. qui s. Archi. qz qz cunqz defendentes erroze hereticoz et tales dicuntur heresiarhe. Item dicuntur defensores illi q psonas ipsorum defendunt resistendo viribus vel potētia ne ad manus iudicis veniant puniendi: vel ex aminandi. Et de h. xxi. q. v. p. totum. xxvij. q. ij. si custos. vel ne fiat executio. vt in. c. ex lris. de off. dele. Nota tñ q defendens hereticum ne ledatur a puato vel qui in iudicio eidem patrocinatur credēs eum habere iustam cam non dicit defensor vlt fautor: etiam si postea appareat qz no erat iusta causa. quia hec est iusta defensio q talibz reseruat. Secus si contra psciam ei patrocinatur: qz defensor est. ita no. Lar. in de. i. de penis.

Quo heretici fautores credetes defensores receptatores eoz et etiam infamati de heresi recipiuntur ad pnam. Rñ. qz ad arbitriu epi pns debent ab iurare erroze et pmittere per scripturam qz tenebunt firmiter fidem catholicam. et hoc publice vlt puate sicut crimen est publicu vel puatu. i. q. vij. quoties de conse. di. ij. ego herēgarius. z. d. c. ad abolendam. postea debet absolui scdm ecclie formam. de qua habetur. xi. q. iij. cum alijs. de sen. ex. cuz desideres Et postea imponi qd talibus solet iniungi. vt i dicitis. c. quoties et ego. Si tñ tepus no adest et signa pnie in extremo demonstrent pnt absolui sine solē iutate pfata scdm Hosti. z. Inno. in. c. a nobis. el. ij. de sen. ex.

ermofroditus dicit ille q habet vtriusqz sexū. s. virilem et feminicum.

Utrum possit esse testis in testamento? Rñ. glo. i. iij. q. iij. Item idonei. ver. hermofrodita. qz no. sic nec mller instit. de testa. s. testes. In iudicio tamen sic eo mo quo mulier. Et hoc itelligo qz magis habet de femina qz de viro. Secus esset si sexus virilis magis incalesceret. Si vero est paritas. glo. p dicta non determinat. Sed dicerē non admitti nisi si quatenus mulier admittitur.

Utrum possit ordinari. Rñ. qz non. quia ē mo struosus. ar. xxvi. di. illiteratos. z. xlvi. di. c. vlti. Si tamen ordinatur et serus virilis magis incalescit recipit characterem. als non. etiam si equaliter incalesceret sedz modo.

Utrum possit contrahere et an debeat cōtrahere cum viro vel cū muliere. Rñ. glo. predicta qz se

nis magis incalefcens dicitur antedicti: et sic determinari.

Hironia est mendacium in verbis vel factis dictum: ut quia minus extinetur quam seipsum existimet ut puta cum aliquis afferit de se aliquid velle: quod in se non recognoscit. aut negat aliquid magnum quod tamen existimat in se esse. et est aliqui peccatum veniale: quoniam id quod dicit vel ostendit in se esse vel non esse non est scandalum nec proprie fame vel alteri. Aliquod est mortale quod esset in scandalum proprium vel aliorum vel quod hoc fieret ex inordinata ambitione: ut proficeret alicui placere spirituali: puta quod vadit male vestitus et despectus propter hoc solum ut proficiat et deliberate. Et intellige si est indignus: vel si propter honorem solum et huiusmodi finem quod dicitur ambitionem esse mortale. de quo vide §. Ambitio et de tali dicitur: Ecceias. Est quod nequit se humiliat: interiora autem eius plena sunt dolo. alibi esset veniale peccatum talis ambitio cum tali hironia. Et sic intellige dictum Aug. i. c. cum humilitatis. xxij. q. ij. minora tamen de se dicere salua veritate et maiora abscondere propter humilitatem non est hironia nec peccatum secundum generis suum secundum §. Tho. xxij. q. cxij.

Hironia quis dicitur? R. s. ille qui de persona sua ludum facit.

Utrum sit peccatum? R. s. Tho. xxij. q. cxvij. q. no. si fiat moderate et loco et tpe et personis congruis et gestibus vel verbis honestis ut pro subleuatione animi alicui. vnde et licite tales recipiunt aliquid pro mercede. Et sic non intelligitur de istis. c. donare. et c. qui venatoribus. lxxvi. dist. nec. c. p dilectione. de conse. dist. ij. alias autem ludum facere de persona cum gestibus inhonestis aut turpibus seu in loco aut tpe prohibito est mortale peccatum: ut patet per d. c. pro dilectione. in quo denegatur ei corpus christi: et talibus donare est peccatum mortale si fiat pro eorum ludo exercendo. Secus si fiat propter necessitatem ad naturam sustentandam vel ne ab eis infamarentur secundum Rodo.

Utrum tales hystriones prohiberi possint ordinarum? R. s. secundum glo. i. d. c. donare quod non: ut in c. maritum. xxvij. di. quod infames sunt. iij. q. i. c. i. ff. de his qui nota. infra. l. ij. §. vlt. Limitat tamen per. in. c. cum decorem. de vi. et ho. de. verum quoniam bis exercuit artem illam in publico. facit. l. palam. ff. de ri. nupt. xxv. q. ij. ita nos. Inno. vo. in. d. c. cum decorem. vult ut sit infamis quod habeat hoc officium in curia: vel quod assuecat se in illo actu. alibi non sit infamis. et est opinio magis pia. et mihi placet.

Utrum licet alicui occidere seipsum aut mutilare? R. s. quod non. sine mortali peccato. quia nemo membrum suum est dominus. xxij. q. v. si non licet. et in l. liber homo. la. i. ff. ad. l. aquili. Propterea dicit Aug. i. d. c. si non licet. His ergo exceptis quos vel lex iusta generaliter vel ipse fons iusticie deus specialiter iubet occidere quisque hominem vel seipsum vel quilibet occidit homicidii crimine tenetur. hec ille. fallit hoc in mutatione que fit cum medicaminis: que licet. Et de hoc. l. v. di. c. si quis. el. i. et. ij.

Utrum licet alicui occidere seipsum ne aliquis cogat eum ad peccatum? R. s. quod non. ut in. d. c. si non licet. et. xxij. q. iij. displicet. Vnde Hiero. j. c. non est nostrum. xxij. q. v. dicit. vnde et in persecutionibus non licet mihi propria manu ire absque eo ubi castitas periclitatur hec ille. Et licet aliqui et hoc dicto dixerint quod ubi castitas impugnetur: licet se occidere hoc est falsum ut patet in pallegatis. c. Et idem dicto absque ponitur inclusive sicut ibi. Pulce sunt gene tue absque eo quod intrinsicè latet. Sic et dictio vsque etiam inclusive ponit. ff. de pigno. ac. l. i. xij. q. ij. ebron. Et quod legitur de samson qui se interfecit. et idem de aliquo alio dicendum quod hoc fuit et specialiter reuelatione dei. ut dicitur in. d. c. si non licet.

Utrum si iudei occidat malefactorum ordine iusticie non seruatorum? R. s. quod peccat mortaliter: sicut et quoniam

Utrum sit symonia pro re spirituali: puta beneficio ecclesie sico homagium exigere? R. s. sic. ut dicitur in. c. ex diligenti. de symonia. et in. c. si. de reg. in. Ratio quod homagium est seu continet temporale commodum illi cui prestatur: quia efficitur et subditus et obligat sibi ad certa seruicia. fidelitatis autem iuramentum bene potest exigi sine symonia. quoniam tamen obligat ut sibi sit fidelis et prestatur potius dignitati quam persone. Et hoc verum quando est in tali dignitate cui debetur fidelitas talis. alibi etiam esset symonia secundum vnam lectionem. in. d. c. ex diligenti.

omicidium. dicitur voluntate occidendi hominem quod aio et in

Utrum sit peccatum mortale? R. s. sic semper quod contra preceptum Non occides. Et in. x. imo terribile peccatum: ut patet. l. dist. c. si quis voluntarie. ubi vultur. quod imponatur ei pena: ut semper. l. bonis statutis iaceat ad ianuam ecclesie et edonem in exitu vite sue non recipiat. dicitur glo. si non fecerit predictam penam. Et notanter dicitur esse mortale peccatum homicidium voluntarium ab homine ut homo est. Non autem ab homine ut a lege sine ut est legis minister. quod non est peccatum diuino modo non desit iustus ordo: iusta causa: iustus animus. Deest infra causa: quoniam aliquis sine dextero occidit. Iustus animus: cum ex liuore vindicte occidit. Iustus ordo cum occidit ille cui lex non committit. vel cum occiditur non eo ordine quo lex statuit. de quo. xxij. q. v. in. c. reos. et per totam. q.

Utrum licet alicui occidere seipsum aut mutilare? R. s. quod non. sine mortali peccato. quia nemo membrum suum est dominus. xxij. q. v. si non licet. et in l. liber homo. la. i. ff. ad. l. aquili. Propterea dicit Aug. i. d. c. si non licet. His ergo exceptis quos vel lex iusta generaliter vel ipse fons iusticie deus specialiter iubet occidere quisque hominem vel seipsum vel quilibet occidit homicidii crimine tenetur. hec ille. fallit hoc in mutatione que fit cum medicaminis: que licet. Et de hoc. l. v. di. c. si quis. el. i. et. ij.

Utrum licet alicui occidere seipsum ne aliquis cogat eum ad peccatum? R. s. quod non. ut in. d. c. si non licet. et. xxij. q. iij. displicet. Vnde Hiero. j. c. non est nostrum. xxij. q. v. dicit. vnde et in persecutionibus non licet mihi propria manu ire absque eo ubi castitas periclitatur hec ille. Et licet aliqui et hoc dicto dixerint quod ubi castitas impugnetur: licet se occidere hoc est falsum ut patet in pallegatis. c. Et idem dicto absque ponitur inclusive sicut ibi. Pulce sunt gene tue absque eo quod intrinsicè latet. Sic et dictio vsque etiam inclusive ponit. ff. de pigno. ac. l. i. xij. q. ij. ebron. Et quod legitur de samson qui se interfecit. et idem de aliquo alio dicendum quod hoc fuit et specialiter reuelatione dei. ut dicitur in. d. c. si non licet.

Utrum si iudei occidat malefactorum ordine iusticie non seruatorum? R. s. quod peccat mortaliter: sicut et quoniam

Utrum sit symonia pro re spirituali: puta beneficio ecclesie sico homagium exigere? R. s. sic. ut dicitur in. c. ex diligenti. de symonia. et in. c. si. de reg. in. Ratio quod homagium est seu continet temporale commodum illi cui prestatur: quia efficitur et subditus et obligat sibi ad certa seruicia. fidelitatis autem iuramentum bene potest exigi sine symonia. quoniam tamen obligat ut sibi sit fidelis et prestatur potius dignitati quam persone. Et hoc verum quando est in tali dignitate cui debetur fidelitas talis. alibi etiam esset symonia secundum vnam lectionem. in. d. c. ex diligenti.

et animo vindicte vlt ex cupiditate occidit: qz iuste qd iustus est creatus dicit ter. i. deuter. 7 no. i. d. c. reos. qd credo veru: nisi ex aliq vrgenti ca hoc fa ceret et notone paret occisum dignum morte. Et p hoc facit. c. de occidendis. et. c. officia. Sed meli us. c. non frustra. iij. q. v.

5 **Q**uoniam liceat occidere fure: Rñ. glo. i. c. cu ho. xiiij. q. v. q. latronem insidiantē i itineribus: et no curru depopulatore a groz licet cuiuslibet occidere. L. qñ lice. vni siue iudici. l. i. et. ij. Latronē seu furē nocturnū sili licet. diurnū vō non nisi armis se de fendat. vt. i. c. si pōdics. de homi. Limitat tñ pa. in. c. i. de homicidio. 7 p dicta glo. veruz: qñ alit nō potest cōprehendi. facit. l. furē. ff. de sicca. et. c. ij. de homi. Limitat enā scōo dicentes qz qñ fur noctur nus vel diurnus cognoscitur. et res pñt rebaberi per iudicē qz non hz occidere. facit qz no. Bar. i. d. l. furē. aliter sic. et nō solum per eū cui furatur. hz eti am per quilibet. Irregularis tñ erit tam iste occi dēs qz enā iudex de quo in precedēti dubio dictuz est enā si seruaret ordinem iusticie.

6 **Q**uoniam vxor a viro filia a pfe cōmittendo adulte rum sileum adultero possit occidi: Rñ. qz pater in ipso actu in domo pua vel in domo generi po test interficere vtrūqz. ff. de adul. l. nec in eo. et. l. se. Marito enā ignoscitur si occidat adulterū quo ad mungatōnem pene. L. de adul. l. gracus. si mō euz adulterū deprehendat in domo sua euz adultera. vt. l. marito. ff. de adul. als nō de iure antiquo: hz d iure nouo pōt possi tres denunciatores factas vbi qz occidere. vt i aut. vt liceat matri et aue. S. pe. et vlt. Dicit tamē glo. i. c. inter bec. xiiij. q. ij. qz lz ta les et siles excusentur a pena ciuili: nō tamen excu antur a culpa seu a pctō homicidij. vñ i. c. q. xiiij. q. vlt. de qui sine aliq publica admistratōne male ficam: furem sacrilegum: adulterū: periuuz: vlt quē libet criminofum interfecerit trucidauerit aut mē bus debilitauerit velut homicida iudicabitur. 7 tā to grauius quanto non sibi a deo cōcessam pñtes vlturpare non timuit. Aduerte tamen qz aliud est qñ lex aliquid pñmittit non puniendo. vt in occidē do adulterum. Et sic non licet sine mortali pecca to. Aliud est qñ lex cōcedit: sicut qñ diffidat aliquē vt. i. c. pro humani. de homi. li. vi. et similibo. qz tñc si aliqs talem occidit nō aio vindicte. hz dō iusticie sic non peccat scōm Job. an. an. addi. ad Spec. qz facit vt mīster legis. qd licet. xiiij. q. v. non est cru delis. Et sic cōcorda istō qd hic d: cū eo qd d: i du bio precedenti. Ille autē q aliquē occidit defenden do se vlt primū nō prope d: homicida. de quo dic vt infra. Homicidium. iij.

7 **Q**uoniam sit homicida qz percutit mulierem pre gnantem: Rñ. qz si partus erat iam formatus 7 ex percussione interijt homicida est. secus si non erat formatus. bec probantur. ff. de penis. l. si qz aliqd s. qui a hominis.

8 **Q**uoniam letaliter aliquem percussit qz percus sus postea ab alijs occisus ē sit homicida: Rñ. qz sic. vt est ter. i. c. significasti. el. ij. co. n. Silt si nō ap paret an letaliter pcusserit vel ne tñ homicida est. item homicida ē si animū occidendi habuit et per

cussit qzuis nō letaliter si postea ab alijs percussus interijt. vt i. d. c. significasti.

9 **M**andato seu pcepto pmissuz homicidij im putatur nō solū mandatario: sed etiam mandanti qz vt d: i. c. mulieres. de sen. et. Is vō cōmittit cu ius mandato delictum cōmitti probat. Et ideo sic peccat mortaliter. aut excusatur sicut si ipse faceret et perinde determinandū est de mandatoribus qz ad irregularitatem sicut de mandante percun cle ricum quo ad excoicatioem. vt s. Excoicatio. v. ca. su. j. S. xxx. et tribus sequentibus.

10 **Q**uoniam prelati hñs iurisdicōem tpalem qz in iūgit suo officiali qz sup tali maleficio inqrat 7 iu sticia exequatur sit irregularis et homicida si offici alis mandatum exequens aliquē occidi faciat. Rñ. qz non qz dicit ter. in. c. epūs ne de. vel mo. li. vi. qz licz clericis nō liceat causas sanguinis agitare: cas tamen euz iurisdicōnem habent tpalem debent et possunt metu irregularitatis cessante alijs delega re. bec ibi.

11 **C**onsilio etiaz efficitur quis homicida qñ ex cō silio sequit homicidij nec solum qñ cōsilium ē di recte de morte alicuius sed etiam qñ cōsultur in cā ppinqua ad mores. s. aliquid ex quo sequit mors vt no. pa. in. c. ad audientiam. co. n. Et hoc intel lige quo ad cām ppinquam fm Inno. ibidez vbi cōsultur res illicita et qua mors sequitur. Sz vbi cōsultur res licita. puta cōsultur vt maleficus capiat: vel vt exponat se p patria vltide xpiana qz licet homicidij sequit nō imputatur ei. facit. xiiij q. viij. omū timore. 7 melius. c. hortari. 7 precibus adriam. 7 sic non est homicida fm eum. Sed con tra est qd no. Hosti. in. c. ex lris de excel. pla. 7 per pa. in. c. i. de furtis. et est ter. in. c. si qz viduam. l. di. et. i. c. sicut dignum. co. n. 7 ibi determinat qz cle ricus vel ali? interrogatus de pena delicti si respō det qz est mors est homicida. si casus immet de pñ ti per dicta iura. Sed ego concordando dico qz di cit verum Inno. quo ad peccatum. sed quo ad ir regularitatem dicit verum Inno. qñ est in consu lendo rem licitam. 7 nō homicidium. 7 qñ homici dium posset nō accidere: lz vñsimilitē debeat eue nire sicut dictū est s. Bellum. qz lz prelati dicere pugnate virilit et hñoi. Et dictū Hosti. et pa. in telligitur quo ad irregularitatem nō quo ad pecca tum in eo qz cōsultur super morte que infallibilē exequetur. quia dicūt qz si non immet casus de p senti qz licet clericus cōsulet qz est pena mortis pu niendus malefactor. non ppterea est homicida seq quo ad irregularitatem. nec etiam quo ad peccatū nisi malo animo hoc faciat. vt infra. Irregularitas pmo. S. iij.

12 **Q**uoniam consulens alicui vt alius interficeret qz volens interficere interfectus est sit homicida. Rñ. qz quo ad peccatum mortale est indubitatum quo autē ad homicidium qdam vt Inno. et Host. in d. c. ad audientiam. referunt qz si verisimile erat qz non poterat interfici ab illo non erit homicida. nec consequenter irregularis. Si vero verisimile fuit qz poterat interfici: sic erit homicida. Sed Jo. an. in c. si. co. n. li. vj. et pa. i. d. c. ad audientiam. tenent

Homicidium. i.

- indistincte talem psultorem homicidam censerij qd pena irregularitatis. Et in istud magis assentit etiam Inno. et est verius.
- 13 **Q**uid de eo qd cōsilit in genere qd adulteri sunt occidendi vel alij qui tū de iure nō sunt occidēdi? R. scdm Rodo. si reputabatur iuris pītus et errauit nō i apicibz iuris s; i iure claro et certo. sic ē irregularis si psultus ex suo cōsilio confitius aliquē occiderit. Si vō nō erat reputat' pītus. s; simplex vel idiota aut errauit in subtilitate aliqua in qua sunt opiniones diuerse. sic non erit irregularis: dūmodo casus nō imineret de pītū. vt s. dicit' est.
- 14 **Q**uod consulens alicui vt aliquē interficeret quis ille cui dedit consilium per multū tēpus steterit anteq' interfecerit sit homicida? R. scdm Inno. vt Pa. recitat et seqtur i. d. c. ad audiētiā. qd sic. quia debebat reuocare consiliū. Et si putabat amicum non desistere. debebat hoc inimico intimare: vt caueret. al' non euadit q'uis doluerit de consilio. Non credo tū qd debeat reuelare specificē illuz cui dedit consiliū. sed bono modo seruata eius fama amiserit inimicum. et sufficit. ex quo consilium reuocauit.
- 15 **Q**uid de consulente alicui vt se exponat pro patria vel iure suo. R. Inno. i. d. c. ad audiētiā. qd non est homicida nec irregularis etiam si interficiatur. xiiij. q. iij. p. mēbris. z. q. viij. hortati. si tū sciret eum ibi moriturū: sic videtur homicida et irregularis scdm Inno. et Host. ibidem. Quos limita qū consuluit. p iure p'p'io ita se exponere. S; secus esset si consulisset qd pro t'po mortē sustineret vel pro eccl'ia etiam pro p'ria: quia h; sciat moriturū non est homicida: nec irregularis. Et sic intellige Inno. et Host. vbi s.
- 16 **D**efensione p'mittitur homicidū: puta associando homicidam ad factū homicidij. vt cū si oportet defendat et talis q'uis etiā et homicidū dissuadeat tū scdm Host. homicida erit. facit. c. henric'. de de. pu. in due. Acc in hoc distinguitur an alias esset facturus vel ne. quo ad irregularitātē. S; quo ad restituēdē bene est distinguendū: qd si al' erat facturus non tenetur.
- 17 **P**ermissione etiam cōmittitur homicidū nō p'hibendo cum pōt: vt p; in. c. non inferenda. et. c. se. z. c. si. xiiij. q. iij. Sed licet glo. i. d. c. non inferenda hoc referat solū ad prelatos. tu tū dic qd cū iura loquantur vniuersaliter. Ideo est distinguendū in illis qui nō sunt prelati nec hnt ex officio an dolose omittant p'hibere. Et sic credo homicidas si aliqua occiditur. Si vō nō dolose hoc nō p'hibēt. s; ex negligētia vel pusillanimitate: aut qd nolūt se imiscere rumoribz: vel nolūt aliū hndi rumoribus imisceri sicut mater filium vroz virum et hndi. non credo esse homicidas. Et ad hec faciūt notata i. c. ante. de sen. ex. p. Jo. an. et sequētes h; peccent: et forte mortaliter qū sine periculo omi pōt obuiare p' iura p'allegata. non tū sunt irregulares nō obuiātes nisi dolose vt occideretur desisterent.
- 18 **Q**uod cum quis vult aliquē interficere iniuste nisi ego dem sibi aliquā certā pecuniā meaz tenet. R. glo. in pn. lxxiiij. dist. qd quidam dicunt sic qdam non. Ipsa videtur tenere qd nō nisi sit p'latus. S; ego credo qd siue sit p'latus v' nō qd tenetur alit' p'ctm mortale nō euadit si mō h; vltra necessitatē se vite vel illorū qbus tenet p'uidere. qd si cut tenetur existenti in extrema necessitate subuenire. sic et tali. Ex quo alio mō non pōt cum a morte liberare.
- Q**uod nō reuelans tractatū homicidij sit homicida si seqtur. R. Pa. i. c. petrus. co. ii. Aliqui dicunt qd nō: sufficit qd p'hibuerit. Jo. an. distinguit qd aut dolose nō reuelat. z erit homicida. aut nō dolose nō reuelat. z nō erit homicida. z h; placet Pa. ibidē. Ego credo qd si nō reuelat illis qui pīt p'del se z nō obesse qd erit homicida q'stūcūq; prohibuerit. Et de h; vide Inno. i. d. c. petrus.
- Q**uod in iniuriatus ab aliquo audiens amicos suos vel parētes vel vindicare sit homicida si nō p'hibeat expresse. R. scdm glo. i. d. c. petrus. qd si homicidū sequit' erit homicida nisi exp'sse p'radicat qd tractantibus talia si nō cōtradicit videt consentire. Silis casus est. j. q. iij. q. prelati.
- Q**uod cooperatōne etiā p'mittitur homicidū. vii. i. c. sicut dignū. S. j. co. ii. d. qd illi qui ad capiēduz ipm aio ferendi aut occidēdi accesserit: h; man' in eo nō imposituerit: tū ex quo mors secuta ē homicide sunt facit etiā. c. studeat. l. di. Vbi percussēs aliquē qui interijt ex percussione sine directe: puta qd vuln' tale fuit. siue occasionalit' p'nta. qd ex percussione qd cecidit vel de alio loco ex quo casu interijt homicida est. Et sic intellige d' cooperatōne sili in quocūq; homicidio: vt p'nta qd multi vulnerauerūt: de quo etiam. xiiij. q. vlti. c. fi.
- Q**uod exhibēs p'ntiaz suā i bello iniuste aiando consulendo vel inimicis timorē incutendo sit homicida si aliquis ibi occiditur. R. Pa. i. c. signicasti. e. ii. q. sic. Secus esset i bello iusto. vt s. Bellum. z i. c. penitio tua. i. glo. eo. ii.
- Q**uod exhibēs p'ntiam suā vbi sit homicidū sit homicida et irregularis. R. qd si est p'latus ibi exhibēs iurisdictionem est homicida et irregularis de excess. p'la. c. et lris. Alij vō nō. vbi ex sola curiositate stāt ad vidēduz: peccat tū grauit' derici.
- Q**uod inquisitor hereticorum sciens qd cū p'ronunciauerit talem hereticum occidēt efficiatur irregularis p'ronunciando. R. scdm Host. i. d. c. ad audiētiā. de homi. qd nō. xiiij. q. viij. legi. z. q. v. si audieris.
- A**nimātōne incurritur homicidū: vt p; i. d. c. si cut dignū. Limitat tū Pa. ibidē v'z qū iatātō seu iniuriatio est ad homicidū spāliter. qd tūc tenet. Secus esset si esset incutatio ad odiū in genere. qd non tenet de delicto postmodū inde secuto. Idez dic qū aiatio ē ad factū licitū: h; homicidū seqtur. Sic cū prelati hortat' in bello iusto vt virilit' pugnet. de quo vide s. Bellum. S. iij.
- A**uxiliatōne etiā p'mittit' homicidū: vt i. d. c. si cut dignū. Vñ dicit Pa. i. d. c. qd prestans qdcur' qd auxiliū q'tuncūq; modicū in dilecto cōmittendo tenetur. etiā custodiēdo vestimēta. Sed distingue si vis hū intelligere: qd aut auxiliū p'ntat ad p'petrandū factū legitimum z iustum. ex quo tū factio lo-

gnitur homicidium. Et sic non tenetur de tali homicidio talis auxiliator quo ad peccatum. h. quo ad irreglaritatem. Si auxiliator fuit directe homicidio bene tenetur. Secus si indirecte. sicut dictum est de auxiliatore pugnantes in bello iusto et hinc. Aut prestatur auxiliator sup facto illicito: ex quo sequitur homicidium. Et sic homicida reputat quicumque auxiliator sit indirectus. Et sic loquitur d. c. sicut dignus. Sicut si auxiliator prestat sup homicidio perpetrando sine iuste siue iuste incurritur irreglaritas. si homicidium factum est.

¶ Quid clericus accomodans arma alteri sit irregularis si ille interficit. R. q. si in bello iusto vel se defendat contra iniuriantem non erit. Secus si in bello iusto. c. si de homicidio. De materia homicidii quo ad irreglaritatem. vide. j. irreglaritas. j. s. j. cum multis sequentibus.

b **O**micidium. ij. casuale dicitur quod preter voluntatem euenit et ex casu fortuito: de quo l. di. s. contra. cum multis. c. sequentibus.

¶ Quid sit homicida quo ad culpam vel penam q. a casu boiem occidit. R. ut colligo ex glo. Ber. i. c. si cur. d. homicidio. q. aut dabat opam rei licite et adhibuit oem diligentiam quam debuit. Et sic excusatur ac si non fecisset. c. ex lris. el. j. r. c. dilectus. co. n. r. di. l. si duo. Si vero non adhibuit debitam diligentiam imputatur a quo ad culpam et penam. Irregularitatis. l. di. d. clerico iacente. pot. dispensari cum eo ut i. ordine suscepro mistret sedm Jo. in. d. c. de clerico. Si vero dabat opera rei illicite: siue adhibuit diligentiam vel non imputatur ei: ut i. c. qm. l. di. Et quo patet qd tenendum de multis questionibus.

¶ Quid de clerico q. rixam faciens supuenientibus eius amicis occiderit eum cum quo rixabatur. Ad quam respondendum est q. est homicida et irregularis ita non. Pa. i. c. petrus. co. n. et doc. ibidem. et facit tex. ibidem. Limitat tamen Pa. si rixam illicite exercebat: alio non: q. si fuit sine culpa. factum aliorum non debet imputari. c. significasti. el. ij. co. ti. Limita hoc etiam fm Hosti. i. d. c. ad audientiam. verum si non prohibuit quantum potuit. Sicut non esset homicida nec irregularis si inimici illius cum quo rixam faciebat supuenissent et occidissent: quibus rixa fuisset illicita: q. non intuitu clerici eum occiderunt. h. ppter inimicitiam quam habebant contra eum. Ita non. doc. i. d. c. significasti. el. ij.

¶ Quid de eo qui percussit latronem qui asportabat res suas: ex qua percussione fugere non potuit: ex quo ab alio postea occisus est? R. q. est homicida et irregularis sedm cetero doc. i. c. significasti. el. ij. c. ut. r. i. c. decetero. ibidem. q. dedit opam rei illicite. Sed si tenemus q. etiam clericus licite p. defensione rerum possit perire non erit irregularis dummodo letaliter non percussit nec animo occidendi fecerit. et magis placet q. opinio doc. q. dictum. c. decetero loquitur de causa p. qua homicidii ut sit irregularis. Secus i. causa remota. ut est i. casu isto ex quo non habuit animum occidendi. Et hoc facit. d. c. significasti. r. c. ex hibita. co. n. r. ff. loca. l. qui domum. i. ff. Et videtur sensisse glo. i. ac. decetero. r. i. c. tua. d. homicidio. nisi forte dicas: q.

licet daret operam rei licite tamen debuit cogitare q. si vulneraret eum non valens fugere q. occideretur et q. erat verisimile. Et sic erit irregularis. Sed mihi non placet. Nam ut habet in. d. c. tua. clericus vulneratus fuit fur ingressus suam domum. h. fur postea capto sit ductus ad officialem: q. officialis mittens clericum predicto ut exponeret si q. sciret de predicto fure in se: h. nunciis tribuens cultellum et solutares quos a fure abstulerat: si in nullo alio se impediret. h. talis fur occidat non est irregularis: q. nec a fortuna predictus.

¶ Quid de eo q. videns latronem clamauit: ex quo clamore capto fuit et occisus latro. R. q. est homicida et irregularis: ut tenet Inno. et Host. et sequitur Pa. i. c. significasti. el. ij. etiam si non habuit animum ad mortem: q. debuit cogitare de homicidio qd cetero sequitur i. tali clamore. Et hoc credo verum fm Pa. ibidem si cetero sequitur. alio non. ex quo animum non habuit ut occideretur. Sicut non est irregularis qui clamauit pro sua liberatone. q. ille volebat cum interficere. Secus si periret vel alius ut. j. dicitur Homicidium. ij.

¶ Quid de ludete cum pregnate q. dispergitur? R. sedm Jo. an. et sequitur Pa. i. c. sicut ex lris. e. ti. si conditio ludi erat gravis et ludus fuit licitus rone persone: ut q. maritus frater vel alia persona pincta non erit irregularis: q. non est i. culpa aliqua. eo qd ludus leuis non est prohibitus i. pregnate: dummodo persone conueniant ludere cum ea. alio sic.

¶ Quid de clerico vel quocumque alio qui imploret officium iudicis p. recuperanda suis reb? h. sciat pro certo q. sine sanguis effusione non poterit recuperare. R. q. non est irregularis sedm Jo. an. Et est text. i. c. ij. co. ti. li. vj. dummodo p. mittat prestatore q. non intendit ad vindictam sanguinis. et hoc tene. licet Vinc. tenuerit contrarium. q. ita declaratum est in d. c. ij. Et credo verum. qm alio modo non potest recuperare. Et sic intellige prefatum. c. ij. qm morte non intendebat sed recuperatorem suam: q. si inuenio erat mactulata erit irregularis. si mors vel mutilatio est secuta sedm Host. Et sic intellige. c. ex lris. de excess. p. la. r. xiiij. q. v. c. ij. de pe. di. j. c. periculose. Idem tene etiam si furem capiat et iudici tradat sedm limitationem predictam.

¶ Quid si post suspensionem seu occasione letet et h. ratum. R. q. non erit irregularis. q. lex p. motus attendit factum. xv. q. j. c. fi.

¶ Quid de sacerdote q. pro edificatone eccie vel domus aduocauit aliquem i. adiutorium q. a casu interijt? R. q. non est irregularis si nihil de contingentibus omisit. c. fi. co. ti.

¶ Quid de ludente cum alio q. casu occidit socium? R. q. si ludebat cum psonis cum quibus erat licitum et ludo licito et verisimile ex conditioe ludi talis casus euenire non debebat non est irregularis. ut p. i. c. lator. co. ti. vbi clericus ludens cum clerico qd h. et nihilominus vnus ipsorum alterum accipiens et pstermens ad terram cultellum sibi infixit et mortuus est. et tamen pstratus non est irregularis. quia conditio ludi non erat pstermendi: et ideo non fuit i. culpa. sed pstermens. Si vero non considerauit conditioem ludi ex qua tale quid euenire poterat erit irregularis ut.

Homicidium. ij.

- in. c. continebatur. eo. ti. vbi volēs equitare sup so-
ciū qui habebat falcē in latere occisus est. z socius
est irregularis. q̄a conditio ludi erat vt q̄ tenuisset
baculū alterius super eum equitaret. Et ideo debe-
bat deponere falcē: et quo ludi ista erat conditio
Si tamē pbibuisse ne eum eq̄taret. tenet Pa. i. d.
c. q̄ non esset irregularis. Host. tñ et alij tenent q̄
enā p̄pter ludi conditōes: quia potuit euenire. Sz
Panor. opinio magis placet: p̄t tñ ep̄s disp̄sa-
re i casu quo efficitur irregularis: vt in subdyacona-
tus officio ministrat si subdyaconus erat. vt i. d. c.
continebatur.
- 10 Quid de eo qui dat poculū amatorū. et quo se-
quitur homicidiū q̄uis nō intēderet. Rñ. q̄ ho-
micida ē z irregularis. vt no. Pa. i. c. si aliq̄s. c. u. fa-
cit. l. si q̄s aliq̄d. §. qui abortōnis. ff. de penis. Rñ
q̄ dat opam rei illicite. Secus si nō seq̄tur homici-
diū: puta quia sc̄tus nondū erat formatus. q̄ li-
cet peccet mortalit̄ quicūq̄ dat aliquid ad potan-
dū vel et libidine vel odio et h̄mōi. vt nō possit ge-
nerare aut cōcipere vel nasci soboles p̄cepta: vt p̄ in
d. c. si aliq̄s. tñ irregularis non est. vt ibi glo.
- 11 Quid de eo qui insequēs aliu qui ex fuga occidit
et mortuū est. Rñ. q̄ est homicida si fugiens time-
bat de graui malo sibi infligendo nisi fugeret. Se-
cus si de leui et cā ludi. Vñ Pan. in. c. exhibita eo
dicit q̄ si quis pijat lapidē: vt alium percutiat dū
nō percussio nō possit esse grauis: et alius ne per-
ciatur fugiens cadat et occidatur nō erit irregula-
r. s. vel si pijceret lapidē a remotis z alius timens
fugeret et conueniens itenret. s̄l̄ nō est irregularis.
Secus si vt grauit̄ p̄citeret. vel iactus potuisset
quem percussione facere nisi alius fugisset. q̄ tñ te-
neretur de homicidio: q̄ tñ nox̄ esset ludus etiā in
pueris.
- 12 Quid de illo puero q̄ vesicam porci inflatā vio-
lenter fr̄gens ex terremotu muliere quida ex pa-
p̄facta fugiens disp̄sa est: Rñ. q̄ nō est homicida:
nec irregularis per doctrinā. Pa. i. d. c. exhibita. q̄
nis Inno. Abbas z Vin. videant sentire q̄ tñ in
isto q̄ p̄cedēti ip̄tetur ei homicidiū. Sz mibi
videt durū nec ter. i. d. c. videt velle vñ nō q̄libet
cā d̄z atēdi: s̄ p̄pinqua ad B vt sit irregularis. fac
ff. ad. l. cor. de sicca. l. nihil interest. i. glo. Nō em̄ q̄
faber facit cultellū est homicida: si tñ aio nocēdi fa-
cit et minorē diligentia adhibuit: tñ p̄siderat cau-
sa remota fm Bern. i. c. de cetero. z. c. p̄sbyteroz.
de homi. Vñ cū q̄s p̄cutit aliu vulnere nō morti-
fero: tñ ex imp̄tia medici vel incuria vel expositōe
ad labores et sudores ille mort̄ nō est irregularis
sc̄dm Ber. i. c. exhibita. de homi.
- 13 Quid de clerico qui venando vel se exercēdo ia-
culū picat et aliu a casu interfecit. Rñ. q̄ tenet de
homicidio et est irregularis siue adhibuerit dilige-
ntiam vel ne: q̄ dabat operā rei sibi illicite. c. qui ar-
borem. §. si vo. l. di.
- 14 Quid de custodiētibz infirmos qui ad eoz pe-
nitōnem dederunt ei vinū vel aliquid h̄mōi. Rñ. q̄
si certum est eos mortuos p̄pter hoc. et ipsi hoc po-
tuerūt p̄uidere q̄ irregulares sunt. nō debent tñ
facere sibi hanc consciam q̄ p̄pter hoc sint mortui

sedz modo. q̄n bono aio id fecerint: nisi sit euident̄
culpa vel dissoluta negligentia. Et si habēt p̄ciam
debent deponere ad consiliū boni viri: nisi contra
preceptum medici exp̄esse dedissent. q̄ non erit
sarentur. vt no. i. d. c. uia nos. de homi. Idē d̄c de
v̄tibus infirmos vñ vel apostema frangit̄ vel
ambelitus obturatur et suffocatur.

15 Quid de parentibz qui a casu p̄rios filios occi-
derūt. Rñ. si et culpa graui vel leui tenent de ho-
micidio: vt p̄z i glo. c. si. de bis q̄ p̄ri. si. occi. Ma-
datur eis pro culpa graui p̄nia. vii. vel. v. annoz.
Pro leui trium. Si autē nulla culpa p̄cessit: non
tenent. Nota tñ fm Hosti. z Pa. z alios doc. i. d.
c. si. q̄ si culpa sit occulta siue grauis vel leuis non
debet dari p̄nia publica contra q̄ faciunt multi q̄
imponunt publicam p̄niam. d̄ qua i. c. capite. l. di.
et male. q̄ fieri non d̄z talis p̄nia: nisi crimen adeo
fuerit graue q̄ totam cōmouent urbem: vt i. d. c. i
capite. Collocare tamen apud se filios tenellos pa-
rentes non debent aliter sunt in culpa. ij. q̄. v. con-
siliuisti. et eis imputatur homicidium si sequit̄ ni-
si forte ita pauperes essent q̄ nō possent eos p̄nis
fouere contra frigora: quia tunc tenendo apud se i
lecto si debitam faciūt diligentiam in reliquis nō
tenentur aliqua culpa. quia duobus malis cōcur-
rentibus minus eligitur. xij. dist. nertū. et ideo si ē
minus periculum collocare penes se q̄ aliter tene-
re excusantur.

16 Quid de tenentibus aialia que aliquem interesse
cerunt. Rñ. si non fuerunt i aliqua culpa nō tene-
tur d̄ homicidio: als sic. puta q̄ erant ferocia z nō
tenuerunt ligata et h̄mōi. ar. c. hi qui arbores. z. c.
sepe. l. dist. et quod no. in. l. de occidēdis. xij. q̄. v.
Et hoc tene sc̄dm Hosti. z Inno. in. c. ad audien-
tiam. de homi. videtur tenere q̄ nullo modo sit
irregularis.

17 Quid de illo qui vocat milites ad defensionem
sui iuris si aliquis ibi occidatur. Rñ. non tenetur
de homicidio: vt i. d. c. de occidēdis. et. q̄. iij. eadē
causa. c. maximianus.

18 Quid de medico cui preter voluntatē infirmus
mortuus est i manibz seu sub cura. Rñ. si ista qua-
tuor cōcurrant nō habet culpā. Primiū q̄ istud of-
ficiū sibi conueniebat. q̄ nō erat ei pbibitū exer-
cere sicut est clericis et religioisis crogā in. c. s̄m̄ant
et. c. nō magno. ne der. vel mo. Secundiū si erat gi-
tus in arte. Tertiū si exhibuit oēm diligentiam
fm artē. Quartū si informant de his q̄ sunt cōtra-
ria egritudinū infirmi. Nam istis seruatis nō ip̄-
tatur ei homicidiū. ita no. Pa. i. c. ita nos. eo. ti. ali-
as tenetur de eta. et qua. c. ad aures.

19 Quid de eo q̄ impellit i alium et ille moritur
vel de eo q̄ declinans cum q̄ volebat percutere p̄-
cussus est ali? ex tali declinatōe et occisus. Rñ. fm
Aug. i. c. sepe. l. di. nō est irregularis nec homici-
da: nisi i fraudem fecerit.

20 Quid de eo qui mandauit aliquē verberari ibi
bendo ne interficiat vel mutilet. Rñ. si mandata-
rius interfecit vel mutilat seu interficiatur vel mu-
latur propter talem percussione faciendā. Dog-
māta iudicat mādato: q̄ mādādo in culpa fuit. c.

is qui. eo. ti. li. vi. qm̄ verisim̄ hoc posset euenire de
buit cogitare ibidē. Idem die de eo qui mādāt ali-
quē capi. qm̄ verisim̄ mors poterat contingere. et b̄
quo ad eum q̄ iuste r̄ ex officio mandat. Secus in
alijs quia qualitercūq; mors sequatur irreglāres
sunt q̄uis verisimilit̄ nō debebat euenire.

21 Quid de illo qui volenti fugere inimicos ppter
timorem mortis consuluit vt remaneret et pace p
curaret ppter qd̄ remansit et occisus est? R. nō te-
netur qm̄ bono aio fecit babēs pbabilē cām credē
di qd̄ et remissione non immineret piculū: puta. q̄a
inimici erant eius consanguinei vel tales amici qd̄
eos poterat cohibere. Secus esset si nō habuit p-
babilem cām credēdi vel si habuit nō tū fecit quā-
rū potuit: qd̄ sic imputaretur ei homicidiū. vt in. c.
ma nos. eo.

22 Quid de eo qui misit puerū ad aquandū equū
monēs vt caueret a flumie q̄ submersus est. R. n̄.
si rōnabiliter poterat dubitari est irreglāris alit̄ nō.

23 Quid de illo q̄ cum corrigia que habebat gladi-
um vberans famulū interfecit. R. n̄. qd̄ est irreglā-
ris. q̄a pbabiliter debeat credere occasiōē non re-
mouendo gladium.

24 Quid de illo q̄ interrogatus de malefactorē ip-
sum eis ostendit? R. si pbabiliter potuit cogitare
qd̄ ad mortē eum quererēt est irreglāris. als non.
De hoc etiam habes infra Irreglāritas. in pn̄. Et
ibi vide multos casus.

Homicidiū. iij. committitur ne
b sensionis: que qm̄ et quō liceat. vide s̄.
Defensio.

1 Quid si violentia infertur reb? solū. Vtrū occi-
dens p̄ ipsis saluandis excusatur. R. n̄. Pa. in. c. si
gnificasti. el. ij. eo. qd̄ nō clericus nec etiam p̄ ipsis
recuperandis. vt. i. c. suscepimus. eo. Si vō est lay-
cus de iure civili est clax qd̄ pōt impune occidere
li aliter saluare nō poterat eas. vt in. l. furē. ff. de sic-
ca. 2. in. l. itaq; ff. ad. l. aqni. 2. hoc habebit locuz in
om̄i foro cōtentioso seculari. S; quo ad irreglari-
tatē tam clericus q̄ laicus occidens vel mutilans
p̄ ipsis saluandis erit irreglāris. vt patet in. c. su-
cepimus. eo. Nota glo. xxiiij. q. iij. in pn̄. An aut̄
peccet mortaliter occidendo p̄ rebus saluandis: dic-
tū s̄. Defensio. S. iij. et. v.

2 Quid si violentia infertur p̄sone solū: vel perso-
ne et rebus sil. R. n̄. Pa. i. d. c. significasti. qd̄ aut p̄t
cogitare fugiendo aggressorem: et sic clericus tenet
fugere. p. d. c. suscepimus. In laico vō Bar. in. l. i.
l. vii. vi. videtur tenere qd̄ nō tenet fugere: q̄a fu-
ga est iniuria. vt. l. ita apud labeonem. ff. de inur.
2 dicit L. i. in. l. si ex plagijs. S. tabernarius. ff. ad. l.
aql. qd̄ fuga reddit fugientē viliorē. Ergo sicut licet
p̄ iactura rerū multo magis pro iniuria corporali q̄
est maior iniuria. l. in sermōnū. ff. de penis. Tu dic
qd̄ siue in clerico siue in laico si pōt fugere nō licet
occidere vel mutilare: aliter incidit in penam irre-
glāritatis scdm̄ Ray. 7 Bar. Sof. tū tenet qd̄ p̄
peractaz p̄niam poterit in susceptis ordimb? mini-
stris sine dispensatiōe: s; non ascendere ad maio-
res. 7 ita intelligit. c. d̄ his clericis. l. dist. Si vō ali-

ter non pōt effugere nec euadere: nisi mutilet v̄ oc-
cidat sic licite tam clericus q̄ laicus occidit vel mu-
tilat 7 sine om̄i pena irregularitatis. vt in cle. vni-
ca. eo. 7 sine om̄i peccato ita qd̄ statim p̄sbyter possit
celebrare e scdm̄ Jo. de ligna. tractatu de iusto bello
facit. c. olim. el. i. de rest. spo. d̄m̄ modo nō faciat aio
vltiscendi. facit pro hoc. c. ij. eo.

1 Quid si interfecit p̄ defensione p̄sone alteri? quā
aliter nō poterat saluare. R. qd̄ hoc possit sine oi
peccato qm̄ volebat iniuste talē p̄sonaz interimere:
tū irreglāris efficitur: vt no. in. d. de. vnica. eo. v̄ d̄
s̄. Clericus. x. S. v̄ lē.

Homicidiū. iij. scz spūale cō-
mittitur in a-
nima solū: multis modis. Primo p̄ela-
tus non arguens. xliij. di. ephesijs. Se-
cūdo adducens subditos in desperationem ppter
austeritatē. xlv. di. recedite. Tercio q̄cūq; defrau-
det res eccie. xij. q. ij. q̄ xpi. 7. c. q̄ abstulerit. Quar-
to nō soluēs legata defūctorū. xij. q. ij. qui oblatio-
nes. cū duobus. c. se. 7 dicuntur mēbra dyaboli. xij.
q. ij. cū deuotissimam. Quinto de rebus alienis fa-
ciēs elemosynas. iij. q. v. imolans. xvi. q. i. decime
Sexto alios ad malū puocans. de conse. di. iij. q̄-
ris de pe. dist. i. noli. Septimo decimas debitas ū
soluendo. d. c. decime. Octano puocans ad iura-
mentum quem scit false iuraturum. xxij. q. v. alle.
Nono odium alteri gerendo. de pe. dist. i. homici-
diorū. prime Job. iij. Decimo alteri detrahēdo. d.
c. homicidiorū. 2. vi. q. i. summa iniquitas. Undeci-
mo monētū p̄niaz negando. xxvi. q. vi. agnouim?
Duodecimo de se malam suspitionem dando. xi.
q. iii. non sunt audiendi. Tercio decimo oppressio-
nem vel iniusticiam: aut iniquitatem exercendo. d̄
pe. di. i. ois. Quarto decimo causa libidinis explē-
de vel odij meditatiōe homini vel mulieri aliq̄d
faciendo vel ad potandum dando: vt non possit
generare aut concipere. vt in. c. si aliqui de homici-
dio.

Homicidiū. v. quo ad penaz
b tatis. 7 als de iure canonico. Vtrū ois
homicida sit irreglāris. R. n̄. qd̄ sic. q̄
libet qui occidit post baptisimū per industriam et p̄
insidias. vt no. Pa. i. c. i. de homicidio. et ibi patet
ex ter. et etiam est irreglāris ois homicida volun-
tarie occidēs siue ex iusticia siue legis aut canonis
permissiōe. siue ex vindicta siue sine peccato siue
cū petō solū modo excipitur ille q̄ occidit nō valēs
aliter euadere: et hoc itelligo si bz occidēs vsq; rō-
nis. qd̄ ois furiosus infans et dormiēs si occidit n̄
sunt irreglāres. cle. vnica. eo. ti. Vñ index q̄stum
cūq; ex iusticia p̄cedit est irreglāris. li. dist. aliqua-
tos. et accusator aut testis vel etiā notarius sniam
scribens vel p̄ferens aut attestatiōes scribēs v̄ le-
gens dū publicant. Aduocatus intellige cōtra re-
um vel etiam p̄ reo si mors infligatur accusatori:
assessor: et q̄libet alius officialis i cā mortis vel mu-
tilatiōis mēbra irreglāris ē. vt no. i. d. c. alt̄ q̄ntos. et
p̄ totū. extra ne cle. vel mo. sniam. et in glo. in sum-
ma. k. di. Et nō solū qm̄ quis interfecit v̄ mutilat p̄

se sed etiam et mandato: officio. defensione: pmissio
 ne: cooperatōne: aiatōne: auxiliatōne. fm q̄ s. in
 j. c. huius tituli declaratū est fore homicidas. soluz
 exceptio quo ad irregularitatem eum qui nō obui-
 at cū possit: q̄ licet sit homicida fm q̄ dixi s. nō tū
 credo erit irregularis nisi scdm q̄ s. dixi. Homici-
 diū. i. s. xvij. quia lex p̄motōis factū requirit. xv. q.
 j. si q̄s nō iratus. Et p̄ bis omnibus facit. c. sicut de
 gni. eo. n. etiā si occisus vel mutilatus sit paganus.
 l. di. clericū. homicida vō casualis in casu i quo ei
 imputat s̄ irregularis est. als nō. Et qui sunt di-
 citū ē in. ij. c. huius tituli. Homicida s̄ ex necessitate nō
 excusatur: nisi pro evasione sue p̄sone: vt dicitū ē. c.
 iij. huius tituli. Homicida vō sp̄ialis nullo mō irregu-
 laris efficitur. p̄ baptismū etiā tollit irregularitas
 homicidij an̄ comissi. vt s̄. Baptismus. vij. s. iij.

1 **Q**uā cū homicida voluntario solus papa pos-
 sit disp̄sare. R. scdm cōiter docto. in. c. sicut dignū
 eo. n. q̄ sic. q̄uis glo. tenuerit q̄ nec etiā papa pos-
 sit. Sed tu tene cum cōiter doc. q̄ potest. imo dicit
 Pan. .ic. ego. de iureiur. q̄ clericū p̄t vti armis eti-
 am offensibilibus d̄ licentia pape. q̄ solum est pro
 hibitū de iure positio. sed eo inferior nemo p̄t di-
 spensare q̄numcūq̄ etiā sit occultus. c. vlti. de tē
 po. ordi. Dicit. tamē tenet q̄ si oīno occultum est
 et egit p̄niam q̄ nō indiget dispensatione: quia ec-
 clesie non est obnoxius: q̄ peccatum occultū. xxxij
 q. v. xp̄iana. nec deo p̄pter p̄niam qua ei satisfecit.
 Et ideo celebrare p̄t et vti ordinibus sine alia di-
 spensatione. Lau. vō et Jo. concord. cum Dicit. si
 modo dispensatio ep̄i interuenit. Pa. vō in. c. et te-
 noze. de tēpo. or. tenet q̄ si est oīno occultū p̄t oc-
 cultum distinguitur contra probabile sic respicien-
 do legem p̄motōnis publicā sic non indiget. Sz
 si aspiciamus ad legem p̄sone informatā et lege po-
 situa. sic indiget dispensatōe q̄ intelligo de dispē-
 satione non papali. sed ep̄ali vt satisfaciat conscie.
 Et ad. c. si. de tem. or. q̄ videtur contrariū. Rūde
 tur q̄ loquitur de dispensatione nō papali. sed ep̄i
 que est necessaria. vt tenet Lau. et Jo. et videtur te-
 nere etiā Pa. ne quis constituat se iudicē in cau-
 sa p̄pria existimādo oīno occultū q̄ forte nō ē: q̄
 no. quia facit ad multa.

2 **Q**uā cū homicida casuali qui s̄ in culpa
 inferior papa possit disp̄sare. R. Pa. in. c. conti-
 nebatur. eo. n. q̄ ep̄s p̄t disp̄sare in minoribus
 solum. vt in. c. ad audientiam. eo. n. Archiep̄s vō
 vt cōmissarius pape p̄t in subdyaconatu tū. In
 dyaconatu vō p̄sbyteratu solus papa disp̄sare
 vt in. d. c. continebatur.

3 **Q**uā mutilatio membrorum extra casum infirmi-
 tatis parificetur quo ad peccatum mortale. et quo
 ad irregularitatem et eius dispensatōem homici-
 dio. R. glo. singlaris i de. vnica. eo. n. q̄ sic. facit. c.
 aliquantos. li. di. cū multis alijs ibidē. et c. clericis
 ne deri. vel mona. et c. in archiep̄atu. de raptō. cas
 qui de homi. li. vj. et alijs allegatis in. d. glo.

4 **Q**uā ep̄s possit disp̄sare cū homicida circa
 b̄nificium. Rū. scdm Hosti. q̄ circa simplex p̄t. s̄
 circa curatū nō. s̄ solus papa. ar. c. si. de fil. p̄sby.
 Nota Pa. in. c. si. de pug. i ducl.

Quid si nō mutat s̄ debilitat an sit irregularis
 Rū. Pa. in. c. de dyacono. q̄ de. vel vo. q̄ nō. arg.
 j. q. i. sicut vrgeri. q̄ licet membrū debilitatū sit q̄si
 inutile quo ad opationem. tū valet saltem ad deco-
 rem. et in penis faciēda est mitior interpretatio. cō-
 cor. Gaspar. in. d. c. dyacono. In cōtrariū tamē fa-
 cit q̄d no. Ly. in aut. sed nouo. L. de ser. fugi. Dn
 de Bar. in. l. ij. ff. de pub. iudi. in si. dicit q̄ mutila-
 tio pp̄ie est: q̄ membrum leditur: ita q̄ nō potest
 exercere suum officium. Hoc probat in. l. idē ophi-
 lius. in prin. ff. de edul. edi. Truncatio vero est quā
 do ex toto abscinditur membrum. d. de. vnica. Nō
 dicit truncat: sed mutat. Et ideo intellige q̄ non
 est irregularis. quando quis non debilitat et toto
 s̄ quādo ex toto: ita q̄ nihil potest facere: sic tenet
 q̄ sit irregularis per. d. de. vnicum. et. c. qui p̄cutit
 xxij. q. vltima.

Quā truncatio vel mutatio digiti iducit ir-
 regularitatem. Rū. d. Lar. i de. p̄dicta q̄ nō. sed
 cum sit i principalibus mēbris scdm Landul. all.
 c. j. de de. pug. in due. quod loquit de mēbro. Pro
 quo no. q̄ membrum pp̄ie sumptum et stricte est
 scdm Bar. et Jo. d̄ imo. i. l. ij. circa si. ff. de publi. iu-
 di. pars corporis habens officium separatum et di-
 stinctum sicut manus ad palmandū et pes ad am-
 bulandum. facit. c. singula. lxxij. dist. iuncta glo.
 facit ter. in dicto. c. sicut vrgeri videor. et in auten-
 tica p̄dicta. sed nouo iure. Dignus autem nō est
 pp̄ie mēbrum. s̄ pars mēbrū seu officium membri
 vt. l. ij. sunt liberi. ff. de stat. ho. et dicta. l. idē ophi-
 lius. Et ideo optime tenendū nō esse irregularē talē
 truncatōrē vcl mutatorē.

Qua pena punitur pater qui occidit filium vel
 filius qui occidit patrem. Rū. Pan. in. c. j. de his
 qui si. pio. occi. scdm leges ponat in sacco de corio
 cum cane simia vipera et gallo: et sic pp̄iacet in flu-
 mine. Si nō habetur ponatur in insula a feris de-
 uorandus. l. vnica. L. de his qui pa. vel si. p. occi.
 et. l. j. ff. ad. l. pom. de paracidis.

Qua pena puniuntur alij homicide. Clericus
 debet deponi et sine alia incorrigibilitate tradi
 curie seculari: hoc intellige quādo voluntarie occidit.
 Si vero a casu tūc glo. in. c. si. de his qui si. occi. d̄
 cit q̄ si a caso nulla culpa p̄cedente: sic nulla p̄nia
 imponitur: nisi forte ap cautelam. quia bonarum
 mentium est culpam agnoscere: vbi culpa non est
 c. consilium. s. ij. de obseruan. ieiū. xv. di. ad eius
 et de pe. et re. c. q̄situm. Si vō culpa p̄cederet: dic vt
 s̄. Homicidij. ij. s. xv.

Ad q̄d tenentur homicide: vide. j. Restitutio.
 j. in ver. homicida.

Homo constituitur ex aia et corpe al-
 mo. vt pz. ex. c. cū xps. de bere. et i. c. i. q̄-
 dam. de cele. nif. et i. c. sicut. d̄ homi.

Quā liber hō possit dari in pignus et in sub-
 sidium aliarum rerum deficientium. Rū. q̄ non.
 facit. c. latoz. de pigno. immo. p̄dit recipiens cū in
 pignus debitu: et tantundem de suo dare tenetur de
 tēto vel eius parentibus. vt no. glo. in. c. et resp̄.

ro. de inreur. 7. l. de aci. 7. obli. aut. oino. Vbi di-
citur q. quadrupli restituat. Ratio. q. illa q. non
sunt in nostro comertio obligari non possunt. l. i.
s. eam rem. ff. que res pigno. Sed liber homo no
est dominus meboru suoz. l. liber hō. la. i. ff. ad. l.
aquil. Et ideo pulcre dicit Bal. in. l. ij. l. de pñbo
qui si. dista. q. illa. l. ij. habuit ortum a legibus an
niquis scdm quas pater poterat occidere filios. l. i
suis. i. ff. d. l. 7. po. que hodie est correcta. Et ideo
solum permittitur venditio causa paupertatis seu
egestatis vicinis. quia filius sic venditis potest se
redimere precium offerendo ipse vel alius pro eo
vel mancipiū. vt in. d. l. ij.

¶ **Q**trum liber homo possit dari in obsidem. R.
q. de iure non potest nisi per papam et impatores.
vt no. in. l. obsides. ff. de testa. 7. l. diuus. ff. de iure
fici. 7. per eum qui no recognoscit superiorē. vt
no. Barto. in. l. famem. ff. de publi. iudi. et in. l. bo
stes. ff. de cap. et in. l. i. s. de qua. ff. de postula. Ta
men de consuetudine vsurpatum est contrarium
fm glo. in. l. ij. l. d. patribus qui si. dista. Et sic de
facto seruatur. vt etiam ciuitas que recognoscit su
periorē det obsides 7. alij similes et habet talis cō
suetudo vim legis. l. de quib. ff. de legi. imo vide
tur licere de iure cōi dare obsides p pace seruāda
fm glo. in. c. vt padie. xiiij. q. viij. sed non p pecu
nia. vt in dicto. c. et rescripto. 7. d. l. et rescripto. et. d. l.
i. quia liber homo non potest obligari pro pigno
re. nec potest haberi in eo ius pignoris. sed tm ius
retentionis.

Honestas requiritur in omni ne
gocio. quia est vnum preceptū iuris. in
tu. d. iusti. 7. iur. s. iuris precepta sunt h
boneste viuere 7c. In infirmitijs. ff. de ritu nup.
l. semp. in comūtionibus. non solum q. liceat cō
nderandum est. sed et q. honestum sit. hec ibi. In
lege di. iij. erit aut. in voto. c. magne. de voto. In
iuramento. xiiij. q. v. d. femina. nec fisco rem quā vē
dit retractare permittitur ppter honestatē. l. vi. l.
nec fisco rem quā ven. eū. l. x. Nec actio furti dā
t viro contra vxorem. nec patri cōtra filiū vel econ
trario propter honestatem. ff. d. furtis. l. si quis vt
cu. in pn. 7. s. i. l. de fur. l. si. Nec arrogatio. l. nec
ea. s. pe. ff. de adop. ppter ea. di. at. ter. in. l. ex dam
ni infecti. in prin. ff. de dāno infecto. honestus mo
dus seruandus est 7. non immoderata cuiusq. lu
tura sequenda est ppter ea d. in. l. fili. qui. ff. de cō
di. iusti. Nam que facta ledunt pietatē extimam
verecundiam nrām. 7. vt generaliter dixerim que
contra bonos mores sūt. nec nos facere posse cre
dendum est. hec ibi.

Honor est maximum exteriorum bo
norum vnde potentatis 7
diuicie ppter honores desiderabilia sunt
iij. l. et h.
¶ **C**ui debetur honor? R. q. soluz vnti fm pbi
losofū. iij. l. et h.
¶ **A**n sit honor preferendus vtilitati? R. q. sic.
d. g. in. l. iulianus. ff. si q. ob. ca. te.

¶ **Q**trum possit appeti honor sine peccato. R. n. 3
q. non. Vñ phus. iij. l. et h. dicit q. non sunt vere
fortes qui ppter honores faciūt fortia. Nec obstat
q. honor est premiū vntatis. iij. l. et h. 7. ppter ea sit
appetibilis. q. illud est veruz q. est premiū vntatis
ex parte aliorum. qui. s. non habent maius q. retri
buant. ppter ea dicit idem phs ibidem. q. honor
est propter vntatem non vntus ppter honore. Nec
ob. q. idem phs dicit q. honorem amatoz plus
q. oportet. vel vnde non oportet vituperabilis ē.
Ergo sine peccato aliquādo pōt appeti. q. conce
do quādo no ppter seipm appetitur. sed ad gloriā
et laudem dei vel salutem anumarum: als semper
peccatum est.

¶ **Q**trum sit mortale peccatū inordinatus appe
titus honoris. R. n. q. sic. scdm q. ambitio est mor
tale peccatū. de quo vide ambitio: als non.

¶ **Q**trum oblati honor sit suscipiendus? R. q. 5
non. nisi scdm q. d. i. q. i. nō est in si. Quisquis igitur
sacerdotium nō ad elationis pompam. sed ad
vtilitatem adipisci desiderat prius vires suas cuz
eo q. est subiturus honore metiatur vt si est impar
abstineat. 7. ad id cum metu etiam cui sufficere ex
istimat accedat. hec Grego.

¶ **Q**trum querenti sit dandus? R. n. q. nō. imo au
ferendus. vt. i. q. vi. c. sicut his. fugiēti vō est dā
dus ibidem. 7. viij. q. i. i. scripturis.

¶ **Q**trum doctor qui in docendo principalitē que
rit suū honore peccet mortalit. R. n. Henr. d. gan
da. i. quol. q. xiiij. q. qui vtitur aliquo pncipalitē
ad quod nō ordinat i quo deū cōtēnit peccat mor
taliter. Et sic cōcludit q. doctor q. pncipalitē que
rit honorem suū in docendo. 7. sic presert honores
suum honori diuino peccat mortaliter. q. vt dicit
Aug. li. i. de doctrina xpiana ad fidem spem 7. cha
ritatem tora militat diuina scriptura q. pncipaliter or
dinatur ad honore dei. In quo deus cōtēnitur
si pncipaliter ad alterius honore ordietur. Sed sa
ne itellige et limita verū quādo legit aliqd qd non
est pncipaliter ordiatum ad honore dei. vt cū pre
dicat et hōi. q. secus credo qn legit aliqd qd nō
est pncipaliter ad honore dei vt sunt leges et mul
te scie que ad pacē hoim et vtilitatem pncipalitē or
dinantur. q. nō cōtēnitur deus. Et sic non erit
mortale peccatū. 7. de hoc vide vana gloria.

Ora canonica put hic acci
pio est offic
um diuinum certa hora diei uaturalis
deo persoluendū ab ecclesiasticis psonis.

¶ **Q**uot sunt hore canonice. R. n. fm glo. i. clemē.
i. de celebra. miss. q. sunt septem. i. matutina: pma:
tercia: sexta: nona: vespere: et completorium.

¶ **A** quibus debent dici. R. n. q. ab omibus ecciē
sticis personis. facit. c. si. xij. di.

¶ **Q**trum omnes ecciastici teneantur de precepto
ad omnes horas canonicas dicendas. Respon.
scdm glosam in dicto cap. fina. q. sic. et eam videt
sequi Innocen. i. c. pmo de celebrat. missarum. S.
docto. cōmuniter i dicto. c. i. dicunt q. non omnes
teneantur. Sed solum triplex genus ecclesiastico
rum: primum genus est illorum qui sunt benefi

giati. hoc patet per. d. c. fi. vbi dicit eccie deputati. ses per bñficiū. z sic soluitur opinio glo. predicti. c. fi. facit. c. cū scdm. de prebē. Scdm genus sunt ex istentes in sacris. lz nō sunt bñficiati probat p. d. c. primū. z in. c. dolentes. eo. n. z qd ibi nō. Et quis Pa. in. d. c. i. dicat esse tutius q. etiā existētes in mi nonibus q.uis non sint beneficiati teneant. ex quo in partē dñi sunt assumpti: nō ego nō credo nisi de bono consilio. Tercium genus est illoz qui per p fessionem vel votum ad id faciendū se obligauerūt e. licet. de voto.

4 Quid dicitur clericus beneficiatus existens in minoribus cū est absens ex causa legitima z deseruit ecclesie per vicarium teneatur ad horas canonicas? Rñ. scdm Pa. in. d. c. i. q. sic. et hoc est de mēte In no. in. d. c. i. z Jo. an. et est tutius. licet Abbas z qdam alij dicant q. non teneatur. quos credo dicere verū si nullam vtilitatem in absentia reciperet ab eccia alias non est vera opinio. cum nō solum beneficius detur: vt seruiat eccie. sed etiam vt oret pro his qui beneficium constituerunt. Concor. cū hoc Car. in. d. c. i.

5 Quid dicitur clericus excōicatus teneatur ad horas? Rñ. q. si est minori excōicatione innodatus potest z debet dicere etiam cum alijs scdm q. f. dicam. Si vero est excōicatus maiori excōicatione: sic solus teneatur dicere sine Dñs vobiscū. z etiam degradatus si est in sacris: vel si non est in sacris si tñ tenet beneficium. facit q. legitur z notat in. c. legi. xvi. q. i. in pma glo. z concor. cōiter doc. in hoc.

6 Quid dicitur papa possit dispensare vt presbiteri nō teneantur ad horas canonicas? Rñ. scdm Pa. in. d. c. i. q. non. quin septies in die teneant laudare deuz In modo autē dicendi dispensare potest.

7 Quid dicitur dimittens officium ex infirmitate excusetur? Rñ. scdm Inno. in. d. c. i. q. sic. si est talis infirmitas in qua directe vel occasionaliter sibi obesset vel obesse timeretur si celebrationi intēderet. Dicit tñ Pa. in. d. c. i. q. si nocuentū esset leue vt i febre quartana vel longave modica: non excusaretur si non diceret.

8 Quid si ex obliuione aliqua horam dimisit. Rñ. non credo sit mortale peccatum. debz tamē supple re qd omisit. z doleat de negligentia sua. Inno. autem. in. d. c. i. videtur sentire q. p̄fessor possit ei imponere aliam p̄nam etiā si voluntarie dimisit. licz cōsulat vt imponat q. suppleat que omisit nisi qñ videret nō p̄ficere. Sed hoc tene de bono cōsilio. z quod p̄fessor possit ei imponere aliud qd sit ad laudem dei: puta. vij. psalmos z hmoi tenet Tho. in quol. et. pe. de pal. in. iij. di. xv. etiaz si dimisit voluntarie.

9 Quid dicitur non habens librum vel carens visu et hmoi excusetur: si nō dicat horas? Rñ. q. sic. ar. de. si. de vita et ho. de. dum tñ suppleat p psalmos vel pater noster: et hmoi.

10 Quid dicitur presbiteri obligati ad horas peccent mortalit̄ ipsas omittendo ex negligentia. Rñ. Mōri. d. ganda. in quol. tenet q. peccat mortalit̄ omittendo: nisi rōne infirmitatis vel alteri cause legitime impediatur. Rñ. vero anglicus in quol. dicit q.

si dimittat ex negligentia: nō auderē dicere q. mortalit̄ peccaret. Si vero ex fastidio diuini cultus vel cōtemptu: sic mortalit̄ peccat. Credo etiam q. consuetudo in hmoi dimissione sit mortale peccatum Nec Rñ. que opinio est humanior.

11 Quid dicitur clericus beneficiatus nō dicēs officium teneatur restituere fructus quos interim recepit ab eccia. Rñ. Jo. cal. in. d. c. dicit q. sic. q. propt officium datur beneficium: vt in. c. diuersis. de de. conuiga. Et ideo cū aliquid datur ppter causam: cū non secuta repetit. ff. z. l. de condi. causa da. ca. nō. se. p totum. d. Lard. tenet contrarium. z Pa. dicit q. pma est nimis rigida. Sed ego credo q. licet sit rigida tñ est vera: et ideo sequēda. z Rñ. Pa. ad monna Kalde. non est valida. q. licet dentur redditus vt viuatur: vt dicit. c. dyaconi sunt. xxiij. dis. z. c. ij. de prebē. nō qdēz tñ simpliciter: s. vt viuatur scdm cultū dei. z facit pro hoc. c. clericus victum. xi. di. arguendo a maiori. z hoc tenet etiaz Lau. in clericis qui nō implēt officia sua: sed voluptatibus vacāt q. teneantur fructus restituere.

12 Quid debeat dici p hora? Rñ. Car. in. de. i. de cele. miss. Laudunus dicit q. si est p̄stitutio vel consuetudo illa seruetur. xij. di. nouit. q. nec hoc vel illud dicere est in p̄cepto. cum diuersi diuersa dicāt. de cōse. di. v. in die resurrectōis. Verum est q. clerici seculares debēt dicere fm ordinē romane eccie sic. d. c. in die. vel fm ecciam metropolitanā. xij. di. c. fi. nec reprobat̄ vsus alicuius eccie antiqui scdm Laudunū. vbi clerici sunt cōtenti tribus psalmis. licet eccia romana vel metropolitana hoc non seruet. Secus esset si priuata persona hoc sibi faceret Aduerte etiam quia dicit Directorius lib. i. p. viij. q. clerici ordinati ad titulū sui patrimonij p̄nt dicere quodcuq. officium volūt: q. non obligant ad istā vel illam ecciam. In regularibz vero dicit seruandā eorum regulam vel statutum in hoc. xij. di. c. fi. Et hoc verum nisi sint priuilegiati vt clerici et religio si qui sunt communēales domestici alicuius cardinalis seu epi gratiam et cōmunionē sedis aplice habentis qui licite se eis conformare debēt. vt in de. si. de cele. missa.

13 Quid de eo qui ex dispensatione est beneficiatus in duabz ecclesijs. Rñ. q. debz dicere officium scdm illam in quā tenet facere residentiam: q. si ad nullā residentiam tenet: tñ credo q. potest se conformare illi eccie in q. se reperit officia celebrare. Si vero dicit per se tñ scdm Tho. in q. libet videt q. debet dicere scdm ordinem illi ecclesie in q. habet maiore dignitatem: q.uis forte alia habeat pingui beneficium. Quod credo de bene esse. non de necessitate fore verum. cum possit dicere quod vult: vt satis patet p not. in. c. i. de cele. miss. per Inno. et alios doctos.

14 Quid dicitur peccet mortalit̄ q. ad libitū suū mutat officium consuetū. Rñ. credo q. sic in clerico prebēdato et religioso. Secus in alio ordinato ad suū patrimonium.

15 Quid dicitur monachus prepositus ecclesie seculari teneatur dicere officium monachale. Rñ. q. si perpetuo est assumptus: et sic transfatus. sic cum tubil habeat

omne cum monasterio. xvj. q. j. ne p cuiuslibet no dicet monachale. h illius ecclesie ad qua tralla tus est et plac. Jo. vi. q. j. c. iij. z Boff. in summa de sta. mo. et No. in sum. eo. ti. Secus esset si non esset translatus nisi ad ips. q. debet dicere mona chale z hoc videt sentire glo. i. de. fi. de cele. missa. Et facit ter. ibidem in argumetu.

ar. c. clericus. el. j. xij. di.

¶ Vtrū sit mortale pctm no dicere horis debitis 22 sine ca ronabili: R. q no nisi quis faceret in con temptu dei vel ecclesie: cu nullu ius precipiat q di catur horis debitis: nisi de. j. de cele. missa. q videt pceptua ppter verbu sancimus. s. q officiu horis debitis in cathedralibz regularibz z collegiatis ec clesijs deuote psallat. Et is credo q peccaret mor taliter prelati. si in prefatis ecclesijs horis debitis u faceret dicere. et etiā illi q vel sunt beneficiati in p fatis ecclesijs vel subditi prelatoru regulariu: cu im ponit eis a prelati si no diceret. Nec accipias ho ram debita ita ad punctu. h grosso mo et largo si cut dicere matutinu in auroa vel qsi censeatur in media nocte. et hmoi. alias aut a pularibz per so nis vel in alijs ecclesijs a pdictis no dicere horis debitis erit pctm viale sine ronabili ca. Et ca ve ro ronabili etiā in predictis ecclis liceret. vtrupta q: pcessio e fienda vel predicatio et hmoi. Et p pta pueniant tepus debitum.

¶ Vtrum matutinum sit dicendum anteq missa 23 dicatur. vide. j. missa. s. ij.

¶ Vtrū idē sit de pma. vide ibidē. 24

¶ Vbi debet dici hore canonice: R. q in ecclesia. vt no. glo. xij. di. j. c. fi. S. hoc intelligo quo ad de ricos q in ipsa sunt beneficiati. ppter verbu positi in. d. c. fi. ecclesie deputat. ergo u idet clericus be neficiatus q peccet mortaliter sine ronabili ca ibi no dicēs officiu: q dicit ibi ter. in. d. c. fi. q q no co uenerit deponat a clero. z q ad ecclesias collegia tas vel regulares. claru est q e de pcepto. vt ibi di cat. vtz in de. j. de cele. mis. no. Inno. in. c. j. d. cele. mis. quo ad alias no credo. 25

¶ Sed nunqd peccet toties mortaliē quoties no puenit clericus bnficiatus vel religiosus ad choz sine ronabili ca: R. q no credo. q ma no videt ita pderosa. h qn duceret in psuetudines. vel qn officiu ecclesie pateret iactura in celebratōne. tunc no excusaret a mortali. Et sic limito z intelligo. d. c. fi. ex aliqua tū ronabili ca licet prelati et alijs se absentare: dūmō officium dicant eūdo vel stando in domo sua. Nec ob. c. epūs. de conse. di. iij. Qd videt innuere sufficere epō. si die dñico ad ecclesi am cōueniat. q illud. c. no dat licentiā absentie: h no vult vt p alia ca q infirmitatis et similis absit diebus festiuis. Et q alijs dieb? debeat interesse facit. c. puenit ad nos. vij. q. j. et. c. epūs vitem. xij. di. cessante. intellige impedimēto.

¶ Quo ad attentionē seu deuotionē. Querit vtz peccet mortaliter no dicētes officiu deuote et stu diose: R. glo. in de. j. in verbo fruct. d. cele. mis. tenet q sufficiat dicere ore: licet no corde. Et cui ex cōcurrūt multi canomiste in. c. dolentes d. cel. mis. Alij aut tenēt q est de pcepto vt dicat deuote et studiose. p. d. c. dolētes. Vt sic deuotio denotet at tentionem z studiositas modū dicēdi. Sed tu dic fm pe. de pal. in. iij. di. xv. q. attentio ad officiu licet ad quodlibet bonuz opus potest requiri du plet. pmo vt officium ab intētionē pcedat. et isto modo attentio requirit ad officium no solum ppter meritu: h etiā ad euitandū peccatū. q nullū

16 ¶ Quid si dicendo officiu in choro cū alijs ex aliq necessitate intermisit psalmū vel lectionez: R. fm Inno. in. c. dolentes. de cele. missa. q non tenetur illud reassumere licet sit cautius reassumat. dūmō no subtrahat vocē suā ab officio chori. inmo pl? dico q etiam si aliquid omisit ex negligēti a sua q non debet supplere subtrahēdo vocem ab officio chori: h postea suppleat si aliquid notabile omisit. Si vero esset versus vel qd minimū suppleat per aliquē psalmū vel pater nī. Idē dic fm Henri. d gan. in quolibet. q si qd no ex malicia. h cuz causa legitima no interlit in pncipio officij vel fini q no oportet a capite reincipere vel finē pficere ppter p fectionē charitatis. q vni corpus reputant. et qd vnus dixit etiam alter dixisse. Et hoc veruz nisi chorus multū in pncipio pcessisset vel multū de sine restaret. hec ille.

17 ¶ Vtrū teneat qd dicere id qd fm cōsuetudines chori aliquis sol? dicit vel associatus: qn dicit offi cium in choro: R. q no fm pe. de pal. in. iij. di. xv. quia id qd dicit vnus reputat dici ab oibus. qn ex aliqua ronabili causa ita est consuetū vt sol? tale quid dicat.

18 ¶ Vtrū dicens officiu si ptermittat vnā horaz ex obliuione vel qd simile. puta lectionē vel psalmuz teneat iterū reiterare totū: R. vt colligo ex doctri na Inno vbi s. z seqtur Landu. q non. h sufficiat supplere qd omisum est. Vn qui dimisit innoctum vel psalmū pmi nocturni cū aduertit. z est in. iij. nocturno. no oportet reincipiat disturbādo officiu vel qui dixit terciā et aduertit no dixisse piaz no oz dicat iterū terciā. Sz post officium suppleat omisuz z doleat de negligēti. Dicit pe. d. palu. vbi s. q q notabilē male dixit officiu: si vult ena dere mortale bz reincipere totū. Sz si modicuz di misit: puta psalmū vel versus vel dictionē tenetur illud repetere post officiu vel aliqd loco eius dice re. si vult euadere peccatū veniale.

19 ¶ Vtrū debeat dicere pī nī post horas: R. q sic. post vesperas et matutinu. de pte. di. v. c. id semp et de psuetudine d: in fine oim horaru. q matu ninū accipit p omni officio vsqz ad nonaz. et p ve spere omē aliud qd restat. vt p3 in. d. c. id semper. z. c. cōuenit ibidem.

20 ¶ Qua hora sunt dicēde hore canonice: R. debēt dici tpe suo. s. matutinu in nocte. prima in ortu so lis. Et sic de ceteris: nisi ex necessitate. vt hic infra dicam.

21 ¶ Sed nūqd in sero poterit qd dicere matutinu sine peccato: R. vt ex pdictis p3. q sic si ex ronabi li ca facit. q fm Tho. in quol. Melius ē si deo de bitas laudes pueniendo reddam? z alia honesta officia postea faciam? q si p vni aliō ipediat. Se cu dicit si faceret no ex ronabili ca. q sic esset pctm.

Hospitale

opus est meritum nisi ex intentione procedat. aliter non esset humanum. cum homo sit homo pro ratione et voluntate. Similiter ad evitandum transgressiones precepti. quia preceptum datur hominibus. Et ideo oportet quod non procedat ex sola imaginatio quae communis est nobis et brutis. Sed ex deliberatione quae requirit attentionem. Secundum modo ut totum officium attentio concomitetur actualiter. et hoc non requiritur. nec in officio nec in alijs bonis orationibus vel operibus quae est impossibilis humane fragilitati. Requiritur tamen quod orans scienter non distrahat mentem ab officio. quia hoc non potest esse sine mortali peccato vel veniali. Nam evagatio quae est preter intentionem et propter precedentem occupationem licita non est peccatum. Secus si propter illicitas. Sed evagatio quae est advertentis et solus finis actum interiorum: licet sit temeraria et quis forte non tamen est mortale nisi propter contemptum. quia ecclesia non habet iudicare de interioribus actibus mere. propter quod minister ecclesie licet dicendo officium aliud cogiter: non videtur transgressor precepti ex natura facti. Si autem evagatio mentis sit ex hoc quod aliquis scienter se occupat in actu exteriori quod non secum pariter attentionem. sic videtur esse mortale peccatum et dicitur de precepto. c. dolentes. de cele. nisi. ubi precipitur ut studiose pariter et devote dicatur. hoc non observant qui occupantes se in actu exteriori scilicet sibi attentionem subtrahunt. Idem Thome. in. iij. di. xv. dicitur quod quilibet aliquis mentem ex proposito distrahit ad alia in oratione sine culpa non est. et precipue si in alijs sponte se occupat que mentem distrahit: sicut sunt exteriora opera. Et si mens ad contrarium evagetur: erit culpa mortalis. Si autem sine hoc quod percipiamus: mens ad alia evagetur: vel culpa caret: vel minima erit nisi procedens cogitatio: ex qua contingit evagatio talis esse dicatur in culpa: hec ille. Et hoc teneas limitando tamen dictum Thome verum quo ad orationes que est de precepto: sicut est officium et huiusmodi. non autem quo ad orationes que ex devotione est et voluntate solus. Adverte tamen finem Thome. xxij. q. lxxij. ar. j. quod devotio nihil aliud esse videtur: quam voluntas quaedam proprie se tradendi ad ea que pertinent ad dei famularum. Sicut attende finem Thome. in. iij. di. xv. quod requiritur quod attentio remaneat in oratione. non propter contentum actus: nec sufficit quod sit in habitu solus: sed quod sit finis virtutis quae est medium quod inter predicta duo. Et tunc videtur manere finis virtutis quae accedit ad orationem cum intentione aliquid impetrandi vel deo debitum obsequium reddendi: tamen si in prosecutione mens ad alia rapiatur: nisi tanta sit evagatio quod omnino deperiat vis prime intentionis. Et ideo oportet quod sepius homo cor revocet ad seipsum. Et ex his patet quod tenendum de confabulationibus et alias dissolutionibus facientibus in officio: aut ipsum dicentibus faciendo aliquid exercitium manuale. quod bene nota. Et finem predictam intellige et limita. d. c. dolentes. et doct. ibidem.

28 **Q**uod clericus cantans in ecclesia officium divinum ut placeat populo peccet. Rñ. Pa. in. c. ut quisquis de vita et ho. de. q. sic graviter. Unde dicitur Iud. Deum moribus stimulat qui populum vocabus mulcet. facit quod dicitur et notat. xxi. dif. c. j. et. ij. De quo tamen verum sit mortale vel veniale vel nullum. Dic. vt. j. placere.

Quia future vite est filia luxurie inquantum reputat bonum eternum ut bonum arduum: quia propter dilectiones veneras non appetunt immo satisficit bona eterna ac si non essent ardua et summa.

Hospitale quod alio vocabulo dicitur sinodochium. aliud dicitur

Hospitale religiosum. aliud non religiosum. hospitale religiosum dicitur quia auctoritate episcopi edificatum est. c. ad hec. de reli. do. et tunc pertinet ad ipsum episcopum: non ut disponat de redditibus ad libitum: sed ut ordinet ut dispensent ad usus destinatum. ar. de. quia contingit. de reli. do. Hospitale quod non est religiosum est illud quod sine auctoritate episcopi constructum est: nec episcopus potest se de eo intromittere. si patronus qui edificavit ad libitum disponet. vt in c. inter dilectos. et ibi per Innocentium. de dona. Et quibus episcopus exercuerit ibi unum ius episcopale: non potest tamen per hoc alia exercere finem sedede. consi. xxv. quia de possessione unius articuli non est inferendum ad alios articulos. vt in. c. cum contingat. de dec. Nec obstat. c. primus. de reli. do. quia locus de quo loquitur necessario: debebat esse subiectus alicui episcopo. et ideo presumitur pro eo quod exercuit unum ius in eo. Sicut inferunt Jo. an. in regula. quod alicui. li. vi. in mercantibus quod patronus qui exercuit ius presentandi alio non apparente presumitur patronus? ex quo ius patronatus ad aliquem debet pertinere et alius non appareat. nisi iste qui exercuit actus patronatus. non sicut in casu nostro. quia hospitale necessario non est religiosum. vt patet. Limita tamen hoc verum: quod episcopus non potest se intromittere quia non est religiosum. finem Pa. in. c. j. et. c. de sinodochiis. de reli. do. verum nisi patronus qui ipsum edificavit esset mortuus. quia tunc ad curam episcopi pertineret ut voluntas defuncti pia mandaret executioni. vt videtur textus in aut. de ecclesi. nu. s. si quis edificatio. et. s. seq. Unde licet talis locus non teneat episcopo respondere: in episcopalis tamen episcopus curam habere potest. ex quo pius locus est. Quod verum est nisi testator qui ipsum edificavit aliter expresse disposuisset. quia illud servandum. vt in. d. s. si quis. Et quo patet quod quilibet potest hospitale edificare etiam cum oratione. finem Hostien. et Panor. in dicto. c. ad hec. sine alia auctoritate. Sed in oratione non potest celebrari sine licentia episcopi de consecra. distinctio. j. c. vnicuique. et dicto. c. inter dilectos.

Quod quis potest prescribere pro rectore hospitalis? Rñ. Pa. in. d. c. de sinodochiis quod religiosi non possunt deputari nisi talia hospitalia habeant curam animarum. vel nisi hospitale esset subiectum monasterio et monachus deputaretur per abbatem tanquam obedientiarum finem sedede. consi. clv. Clerici seculares possunt esse rectores: sed non possunt habere in titulum beneficii. vt in c. de. quia contingit. de reli. do. et de. p. litteras. de pben. Laici omnes possunt institui rectores. dummodo sint viri idonei et prouidi et boni testimonij. qui sciant velint et possint loca ipsa et iura eorum utiliter regere. vt in de. predicta. quia contingit.

Quid debent facere predicti rectores? Rñ. q. de. debent ad modum curatorum et tutorum: iuramentum per

re acimentariū facere de bonis ipsorum locorum et annuatim reddere rōz ordinarijs sub q̄bo sunt vel ab eis deputatis. alioquin collatio: promissio: et ordinatio talū est nulla ipso iure. vt in. d. de. quia cōtingit. Verū quia nō extendit hoc ad hospita-

3 Quid de administratiōe sacramentōz et celebra- tione in ipis hospitalibz pauperibus ibidē: R. q̄ debet seruari antiq̄ cōsuetudo quo ad exercenda et ministrāda spūalia supradicta. vt in. d. de. quia contingit.

4 Precipit̄ oibus ad quos de iure vel consuetu- dine vel statuto vel privilegio pertinet cura hospi- talium q̄ bona deperdita alienata indebite in sta- tū debiti reducāt et reformēt vt rectores iuxta fa- cultates puentiū insistant sustentatōi et recepitiōi miserabiliū psonarū. In quo si negligētes fuerūt ordinarijs iniungūt. vt ipsi si nō sunt exempta au- tēitate propria. Si vero exempta sunt auctorita- te apostolica compellant ad predicta faciēda per censuram ecclesiasticam compescendo tam eosde q̄ quoscuqz contradictores cum danti bus auri- lum consilium vel fauorem. Non obstantibus quibuscuqz privilegijs quo ad hoc dicta de. quia contingit.

Hospitalis quomodo debet eē clericus. vide supra

b **Eleucus. ij.**

Hostiarus dī idē q̄ ianitor. nam in veteri testamento p̄mi Paralipo. v. Hostiarij electi sunt ad custodia templi vt non ingrederēt

in illud immūdus spūs in omni re. Vñ hostiarij dicit̄ sunt eo q̄ p̄sunt hostijs tēplī. Ipsi em̄ tenētes clauēs omnia intus extraqz custodiunt atqz inter bonos et malos habentes iudiciū fideles recipiūt et infideles abijciunt. xxj. di. ceros. in fi. et. xxv. di. perlectis.

Hostia seruāda est fides. p̄missa. xxij. questi. j. et. xxij. q. iij. innocēs. Quod limita. vt infra Juramentuz. v.

S. xvij.

Humilitas vera req̄rit tria. Pri- mum sup̄sibus nibila- tionem. hoc est q̄ reputet se omnibus viliores. Et licet cognoscat se habere aliqua dona dei que alij nō habēt. tanto magis debz in se vile- scere cogitans q̄ si deus talia alijs dedisset grano- res deo essent q̄ ipse. Et sic cū veritate potest se exti- mare viliozem omnibus et magis ingratus. Et hoc est q̄ voluit dicere Beda in omel. sabbati ter- cie d̄minice q̄dragesime. Cum alium inquit pec-

cantem conspiciam? mor animū deorsum incline- mus. et q̄ abiecti ex nostra fragilitate sum? si nos diuina pietas nō sustēret humiliter inspiciam? hec ille. Et Job. xij. Cū feceritis hec omnia dicite quia serui inuiles estis: q̄si dicat ex consideratiōe humili obligationis quā habemus. quia cum au- gentur dona rōnes etiaz crescunt donoz. Scdm̄ p̄mptaz alioz obtemperatiōē. Vñ de renun. c. nisi cum p̄idem. tunc verā humilitatez ostendis cum p̄ eam locū sublimē effugies. et tamē p̄ obedi- entiam nō dimittes. Nam vera humilitas facit. vt quisquis magis alijs de se credat q̄ sibi. q̄a dicit Gre. si se meliorem alijs nō crederet nequaquā alioz consilla sue deliberatiōi postpōneret. Et hoc verū in omni dubio q̄ potius debet alijs cre- dere q̄ sue opinioni. secus in alijs. Tercū q̄ req̄- rit humilitas est. vt dona dei q̄ in se habet abscon- dat: et se solū vilem abertra demonstrat. nisi inq̄n- tum honor dei et bonū. primi aliud requirit. Nā nō esset humilitas q̄ p̄ salute. primi et ad edifi- cationē animarū possit ostendere et p̄dicare dona dei que habz si ea occultaret: quia dicit Math. v. Luceat lux vestra etc. Non tamē debet magis vi-lescere in apparentia q̄ imponet conditio sua et q̄ litas respectu corū cū quibus viuit. quia sic potius esset superstitio q̄ humilitas. xij. di. c. quisquis re- bus. in pn.

Iactantia

ppie iporat q̄ hō v̄bis se extollat fm Tbo. xij. que. cxij. ar. j. Et patz ex. c. imitare. vj. q. j. Et p̄cedit fm Greg. in li. xij. moralū. Aliq̄ ex supbia sicut a causa inte- rius moua. quia ex hoc q̄ q̄s p̄ arrogantiā inte- rius supra se eleuatur. plerunqz exterius maiora quedā de se iactat. Et p̄pterea ponit a Grego. ibi- dem tercia species superbie: licet nō sit idem q̄ su- perbia. sed est tanq̄ a causa impellente. Aliq̄ ve- ro p̄cedit ab inani gloria. sicut a causa finali inq̄n- tū se iactato: intendit: q̄ p̄ suā iactantiam gloriāz consequetur. Et ideo ponitur etiaz a Gre. filia in- anis glorie ratione finis. vt nota. Alexan. de ales xij. ti. co.

Iactantia sū peccatū mortale. Rū. vt col- ligo ex Alex. et Tbo. vbi s̄. q̄ sic quadrupliciter. Primi duo modi sunt inquantū considerat̄ ex se. Secundi duo inquantū p̄siderat̄ ex causa vel fi- ne. Primo est mortale petri q̄ iactatoz p̄fert: q̄d est cōtra gloriā dei. sicut ille de quo Ezech. xxvij. Eleuati est cor tuum: et dixisti deus ego sum. Ta- les sunt q̄ iactant se suis meritis habere aliqua do- na dei: vel a se habere: vel illi qui de peccatis mor- talibus que fecerūt vel nō: iactant se vt strēni vt deantur vel etiā laudant alios et iactant de pecca- tis mortalibz que fecerunt. vt no. glo. in. d. c. imita- re. Secus esset de veniali. quia nō est contra deū. Secdo est peccatū mortale q̄ iactantia est contra charitatē. primi. sicut cū quis iactādo se p̄umpit in contumeliā. primi: sicut phariseus. Luce. xvij. Non sum sicut ceteri velut: et hic publicanus. als autē iactare se de eo q̄d nō est contra gloriā dei. vel charitatē. primi et se ē veniale. Tercio ē mortale